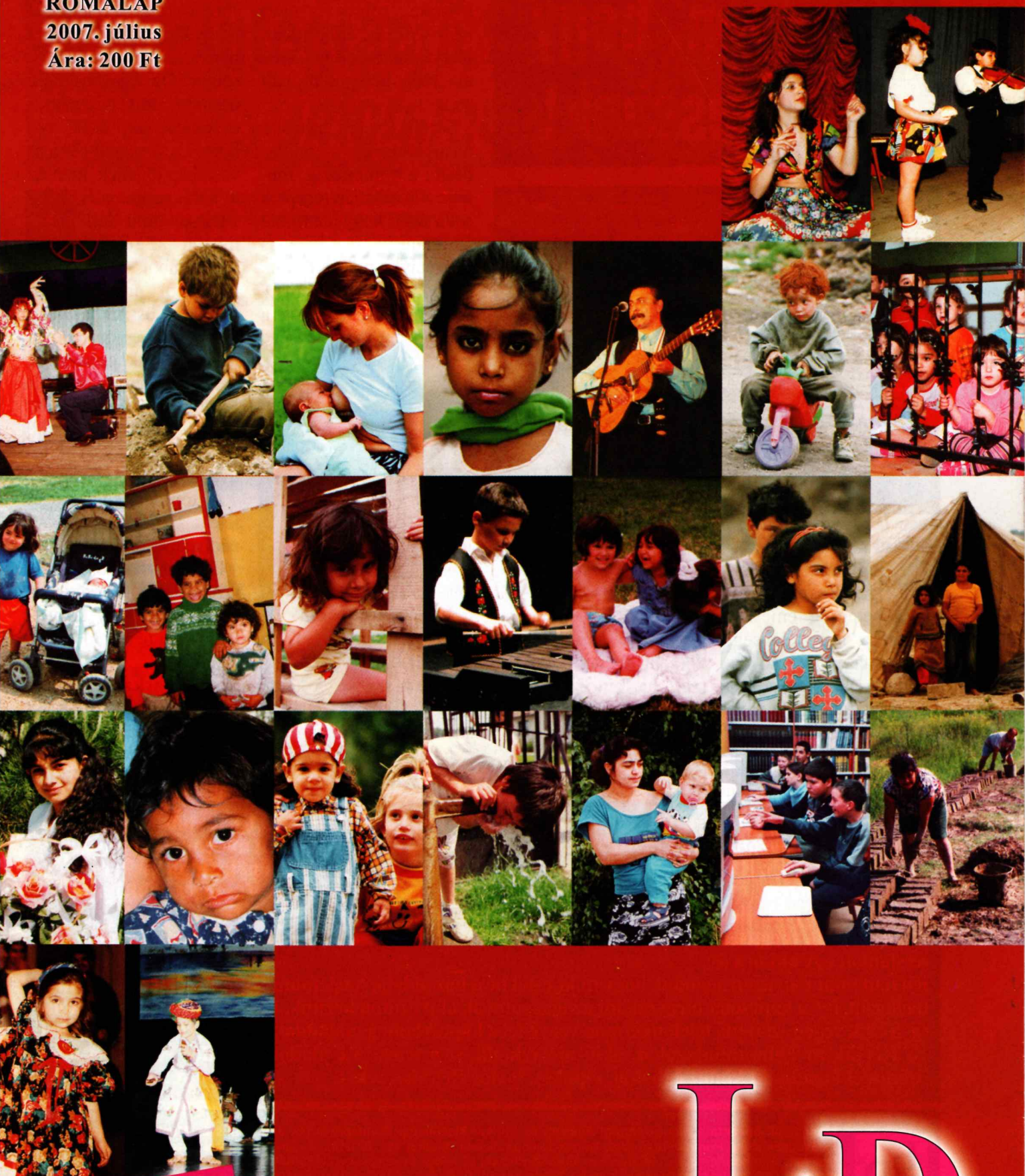

XV. évfolyam
7. szám
ROMALAP
2007. július
Ára: 200 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Segítsen, hogy segíthessünk!

Kati néni 67 éves két-egyházi oláhci-gány asszony. Míg testét betegség emésztí, napjait a nincstelenség, éhezés, fázás. Végső elkeseredésében tollat ragadott, hogy megírja szerkesztőségünknek sanyarú sorsát.

Egyedül él depresszió-

ban szenvedő lányával és annak 6 éves kisfiával, akik helyett neki kell „gondolkozni”, mert ők nem képesek rá. Egyetlen fia, aki segíteni tudta a még harmincezer forint nyugdíjat sem kapó édesanyját, tizenhét hónapja váratlanul összeesett és meghalt. „Inkább engem

vett volna magához az Úr!”, tör ki könnyekben a fájdalma és értetlensége minden percben, mert nem érti az érthetlent, hogy miért pont az Ő fia, aki még beteg sem volt soha.

Sorolja bajait, testén a hasnyálmirigy gyulladástól a trombózisig, mutatja a kiváltképp receptek sokaságát, hogy hát miből is váltaná ki, mert azt a kis pénzét is elvinné, ami van. Dolgozni nem tud, sem Ő, sem a lánya, aki még a házból sem tud betegsége miatt kimozdulni. Házában egyetlen szobában vannak összehúzódnak, mert a ház többi része omladozik és életveszélyes. Csinálgatta Kati néni, amíg bírta a keze meg a lába, de egy jó ideje már felállni is alig bír. A helyi önkormányzat néha egy-kétezer forintos segéllyel tud segíteni, de más lehetősége nincs. Sok a szegény cigány a faluban, ha tudna segítséget kérni mindegyiknek. Magyar szomszédai szánják meg néha ezzel-azzal, meg hát néha jönnek jóslatni,

mert Kati néni örökölte a tehetségét. Megmondja a múltat, jelent és a jövőt. Jót és rosszat egyaránt. Kártyából, ólommal, tenyéből, szemből látja a sorsot. De azt soha nem mondja, mit adjanak a szerencsének, csak azt, hogy kedden, pénteken és vasárnap jöjjenek, mert az a sors napja... S hogy valós-e, amit lát!? Számítson az én szavam! Szememből, majd az ősi kártyából arcomba zúdította az összes jelenlegi félelmemet és örömemet. A jövőt csak azért nem, mert nem kértem belőle... Elmondja mindenkinek, amit tudni akar a sorsáról, életéről, csak kicsit könnyebb legyen az élete.

A törődés emberséget jelent, törődjünk hát Kati nénivel.

Felajánlásait a szerkesztőségen keresztül is megtehetik, vagy közvetlenül Kati néninek.

Farkas Mihályné
Tel.: 30/267-8368
5740 Kétegyháza
Damjanich út 17.
Lukács Ilona

A napokban meglátogattuk Kati nénit, akinek helyzete a fenti cikkben leírtakhoz képest sajnos semmit nem változott. Akkor már napok óta csak a 6 éves unokájának volt mit ennie a szomszédok jóvoltából. Natasa, Kati néni lánya némi iróniával jegyezte meg, hogy mennyire alultáplált az egész család. És valóban! Összeszorul a szíve az embernek látva azt a nagy szegénységet, a kilátástalanságot, a kicsit jobb élet utáni vágyat, amire a maguk erejéből semmi esélyük.

A cikkünk megjelenése után Kati néninél telefonon jelentkezett egy cement gyár igazgatója, aki felajánlott egy akkora összeget, amiből a településen egy szép kis házat tudnának venni, hogy ne kelljen nap mint nap azon aggódni, hogy mikor dől be a ház oldala. A telefonhívás után Kati néni kórházba került, így a kapcsolat megszakadt az igazgatóval, akit ezúton kérünk, ha még aktuális a felajánlása, a cikk végén szereplő telefonszámon vegye fel a kapcsolatot a családdal, vagy szerkesztőségünkkel.

Kérjük továbbá mindazokat, akik megtehetik, segítsenek a családon! Minden segítséget nagy örömmel fogadnak: kinőtt ruhákat, cipőket, tartós élelmiszereket.

A Szerkesztőség.

ROMA LAP
 Megjelenik
 havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány és a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Esélyegyenlőségi Programiroda Osztályának támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka@interware.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu. Főszerkesztő: Paksi Éva – Főmunkatárs: Farkas Kálmán – Tervezőszerkesztő: Gudmon Andrásné. Munkatársak: Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Nyári Gyula, Rácz Lajos. Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira. Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: LD archívum és Nyári Gyula

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezető: Máskusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

Roma Integráció Évtizede Program információs nap

A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló országgyűlési határozatot az országgyűlés június 25-én 341 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta. Ennek alkalmából **Rauh Edit** esélyegyenlőségi szakállamtitkár június 29-én a Szociális és Munkaügyi Minisztériumban ismertette a stratégiai tervet.

A bemutatón jelen voltak a közép-magyarországi régió cigány kisebbségi önkormányzatai, a jelentősebb roma civil szervezetek és egyházak képviselői, kamarák, munkaügyi központok, alapítványok és más társadalmi szervezetek.

A Roma Integráció Évtizede Program kilenc közép- és délkelet-európai ország – köztük Magyarország – között létrejött nemzetközi együttműködés, melynek célja, hogy felgyorsítsa a romák társadalmi és gazdasági integrációját, és egyben hozzájáruljon a romákról alkotott kép pozitív irányú átalakulásához. A résztvevő országok kötelezettséget vállaltak arra, hogy a program végrehajtása érdekében a közösen megállapított keretek között, de saját gazdasági és társadalmi viszonyaikhoz igazodva stratégiai tervet fogadnak el.

A stratégiai terv hosszú távra, 2015-ig, négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, mutatókat. Az ebben megfogalmazottak alapján a szükséges intézkedésekről kétéves intézkedési tervek készülnek. Az első ilyen kétéves intézkedési terv a 2008–2009 közötti időszakra szól majd és szeptember 30-ig kell elfogadnia a kormánynak.

A stratégiai terv célja a roma lakosság társadalmi, gazdasági integrációja feltételeinek megteremtése, életkörülményeik javítása, a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása, valamint a romák és nem romák életkörülményei között kialakult szakadék csökkentése, hosszú távon megszüntetése.

További célok az egyes prioritási területeken:

- Oktatás – az integrált oktatás kiterjesztése, deszegregáció a közoktatásban, a romák képzettségi szintjének emelése;
- Foglalkoztatás – a romák munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, illetve foglalkoztatottsági szintjük emelése;
- Lakhatás – a lakhatási körülmények javítása, amely összehangolódik a települési és térségi szegregáció nagyarányú csökkentésével;
- Egészségügy – a romák egészségi állapotának javítása, a születéskor várható élettartam növelése, valamint az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférésük javítása;
- Egyenlő bánásmód érvényesítése – a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése, az esélyegyenlőség elősegítése a jogérvényesítés során.

Az európai uniós fejlesztési források – az Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív programjain, az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapon keresztül – áttörést jelenthetnek a stratégiai tervben megfogalmazott feladatok teljesítésében. Óvodák, iskolák felújítására, infrastrukturális beruházásokra, humán erőforrás-fejlesztésre, antidiszkriminációs programokra több tíz milliárd forint áll majd rendelkezésre. Emellett természetesen a hazai költségvetés tervezése során szintén

szem előtt kell tartani a stratégiai tervben megfogalmazottakat.

Már a stratégiai terv megfogalmazásában is aktív szerepet vállaltak a roma civil szervezetek, akiknek segítő együttműködésére az intézkedések végrehajtása során szintén számít a kormány annak érdekében, hogy a program valóban egy befogadó, nyitott és rugalmas folyamat legyen, mely hozzájárul a társadalmi kohézió megerősítéséhez.

Különösen fontos aktualitást ad a programnak az a tény, hogy 2007. július 1-jétől Magyarország veszi át a Roma Integráció Évtizede Program nemzetközi elnökségét, melynek idején több olyan lépést is tervez a kormány, amely növelheti a romák, a romaügy iránti elkötelezettséget a döntéshozók körében, nemzetközi és hazai szinten egyaránt.

Rauh Edit
Fotó: Nyári Gyula

Fotó: Nyári Gyula

ANGYALOK NYELVÉN – ROMA MŰVÉSZEK FESZTIVÁLJA

♣ A budapesti A38 hajón július 6-án roma művészek helyben készült képeinek kiállításával, majd délután *Szentandrassy István* festőművész albumának bemutatójával kezdődött meg az Angyalok nyelvén című roma kulturális fesztivál. A Törökfürdő Alapítvány által szervezett művészeti, esélyegyenlőségi rendezvény a Roma Integráció Évtizede Program magyarországi elnökségének kezdetét elindító esemény is – mondta köszöntő beszédében *Rauh Edit*, a szociális tárca szakállamtitkára. Hozzátette: sajnos hiányoznak mindazon kulturális intézmények, amelyek helyet és lehetőséget adnának arra, hogy a romák gyakorolhassák és megmutathassák gazdag kultúrájukat, hagyományait, és ahol közéleti tevékenységet folytathatnának.

Az este hatkor kezdődött hivatalos megnyitó után az Irodalmi Szalon című program keretében *Rózsa Péter* beszélgetett *Bódis Krisztával*, *Choli Daróczy Józseffel*, *Kalányos Mónikával* és *Kovács József Hontalannal*, akik saját költeményeikből olvastak fel, majd *Szentandrassy István* képzőművészeti albumát mutatták be. A hajótérben este kilenctől a *SzentY Band* játszott, tíz órától a *Khamorro együttes* lépett fel.

CIGÁNY ZARÁNDOKLAT SZENTKÚTON

♣ Június 30-án került sor a Nógrád Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat (ckö) szervezésében az első cigány zarándoklatra Szentkúton. Ez alkalomból több száz roma gyűlt össze a nemzeti kegyhelyen. A szervező, *Rácz Dezső* ckö elnök elmondta: találkozójuk apropóját az adta, hogy éppen tíz éve avatta boldoggá a pápa az 1936-ban kivégzett spanyol lókereskedőt, a roma *Cerafino Gimenez Malla*-t. Az ünnepi igeliturgiát és körmenetet *Dúl Géza* atya, a katolikus egyház országos cigányreferense vezette. A zenei szolgálatban közreműködtek a gyömrői Ceferino Ház munkatársai. A

programot közös ebéd zárta, amelyre a szervezők minden résztvevőt meghívtak.

UTAZÓ MOHÁCSI ROMÁK

♣ Kanada és Svédország után most Angliában próbálnak szerencsét mohácsi roma családok – erősítette meg a HVG-nek *Kovács István*, a mohácsi cigány kisebbségi önkormányzat vezetője. Szerinte most szó sincs menekülthullámról, a kiutazók nem fognak menedékkérelmet kérni, legtöbbjük ismerőshöz, barát-hoz tart. Úgy tudni, összesen 20–25 család munkavállalási céllal indult, illetve indul a közeljövőben Mohácsról Nagy-Britannia felé. Többeket már fix munkahely vár az angliai Bol-

tonban és környékén, egy csokoládégyártó üzemben és egy zöldségtermesztő és -feldolgozó cégnél. Az új életkezdést sokan úgy oldják meg, hogy két-három család közösen bérel lakást. A kisebbségi önkormányzat vezetője szerint érthető, hogy ismét különben keresnek boldogulást a romák, mert idehaza képtelenek megélni.

A MI ARCUNK

♣ A mi arcunk címmel látható kiállítás Budapesten, a Roma Parlament *Balázs János* Galériájában; a tárlaton roma képzőművészek portrékon keresztül mutatják be, hogyan látják magukat és egymást korunkban. A kiállításon 15 roma művész csak-

nem 25 munkája szerepel. A képek egy része az alkotók magántulajdonában van, másik részét a Fővárosi Cigány Ház képzőművészeti gyűjteményéből válogatták – közölte az említett központ munkatársa, *Eszteró Judit*.

Elsődlegesen a roma alkotótáborokban szerzett ismeretség ad lehetőséget egymás portréinak megfestésére – áll az összegzésben, amelyben a szorosabb kapcsolatok kialakulásával, egymás munkáinak elismerésével, illetve a tiszteletadással indokolták, miért is örökítették meg a művészek egymás képmását. A szervezők úgy fogalmaztak: az alkotók számára a portré műfaja a „feltétel nélküli témakeresésnek és megvalósításnak őszinte lenyomata”. Az érdeklődők augusztus 10-ig tekinthetik meg *Bada Márta*, *Balogh József*, *Balogh Tibor*, *Bari Janó*, *Csámpai Rozi*, *David Beery*, *Ferkovics József*, *Illés Barbara*, *Illés Henrik*, *Káli-Horváth Kálmán*, *Kökény Róbert*, *Kunhegyesi Ferenc*, *Oláh Mara*, *Tóth Elemér*, *Túró Zoltán*, *Varga László*, *Váradi Gábor* és *Vári Zsolt* munkáit a VIII. kerületi, Tavaszmező utcai kiállítóhelyen.

GIPSY KINGS ÉS 100 TAGÚ KONCERT VÁRHATÓ

♣ Franciaországi körútja egyik állomásaként a napokban adott koncertet a világhírű *100 Tagú Cigányzenekar* az Ollioules Amphithéâtre de Chateauforton színpadán. A nagysikerű fellépést követően Monte-Carló meghatározó alakjait szórakoztatta a zenekar a monte-carlói Sporting Clubban.

A RomNet információja alapján megtudtuk, hogy a 100 Tagú Cigányzenekar ugyanazon produkcióban lépett fel a Grammy-díjas kolumbiai énekesnővel *Shakirával*, és a flamenco úgynevezett sevillana ágát játszó *Gipsy Kings együttes*tel. A 100 Tagú Cigányzenekar vezetőivel a műsor végén a Gipsy Kings menedzsere tár-

gyalt egy szeptemberi közös koncert lehetőségéről. A 100 Tagú Cigányzenekar keddtől tovább folytatja nagysikerű koncertkörútját dél-Franciaország Chateaufort les Martigues, Evian, Aix les Bains, La Ciotat, Pezenas, Vienne, Mont-rond les Bains, Vittel, Sisteron városában.

SZÖGESDRÓTTAL KERITENÉ EL A ROMÁKAT A KÉPVISELŐ CSEHORSZÁGBAN

❖ Komoly felháborodást váltottak ki Csehországban az egyik szenátusi tag romaellenes kijelentései. Az emberjogi szervezetek büntetőeljárást akarnak kezdeményezni a képviselő ellen. A botrány azt követően robbant ki, hogy az egyik leglátogatottabb cseh hírportálon közzétettek egy hangfelvételt, amely nagyjából egy évvel ezelőtt készült Osztraván. Az egyik külváros lakossági fórumán **Liana Sedláčsková**, jelenlegi szenátusi képviselő azt állította, hogy a romák által lakott városrészeket olyan szögesdróttal kerítéssel kellene körülvenni, amelybe áramot vezetnek. A felvételen az is hallható, ahogy **Sedláčsková**, aki annak idején az egyik osztravai városrész polgármestere volt, kijelentette: ellenzi a romák bármiféle integrálását, szerinte elkülönítésük az egyetlen járható út. Maga az érintett, aki tavaly független képviselőként került a szenátusba, eleinte tagadta kijelentéseit, később elismerte szavait, ám hozzátette, hogy az egész nem úgy gondolta, és sajnálja, hogy a lakossági gyűlésen nem tudta féken tartani idegeit.

NEM ROMÁK A SOMOGYI CIGÁNYOK

❖ Új kiadvánnyal jelentkezett a barcsi Dráva Múzeum; Gyökerek című tanul-

mánykötetüket a város napján mutatták be. A kötet szerkesztője, **Mészáros Ádám** igazgató elmondta: a múzeum néhány éve kezdett hozzá a barcsi nemzetiségek történetének feldolgozásához, bemutatásához.

A horvátok és a németek után idén a cigányság került sorra. A most megjelent kötetben **dr. Kéri-Nagy Béla** a cigányok évezredes vándorlásáról ír, **Kardos Ferenc** a romák keresztelési szokásairól, **B. Czeller Szilvia** a barcsi cigányok kultúrájáról, **Mészáros Ádám** pedig arra vállalkozott, hogy a barcsi cigányság történetét dolgozza fel. Írásaik annak is érdekes olvasmány, akit semmi sem köt Barcshoz és a Dráva menti cigánysághoz. Kiderül például, hogy mi az igazság a roma és a cigány megnevezés használata körül. Megtudjuk a szakemberektől, hogy romáknak legjobb esetben is csak a lováriakat nevezhetnénk. A beásokat – Somogyban zömmel ilyenek élnek – helyesen cigánynak kell hívunk.

TÖBB ROMA CSALÁD MARADHAT VÍZ NÉLKÜL HATVANBAN

❖ A tartozások miatt elzárhatják a vizet Hatvanban egy olyan társasházban, ahol nagyrészt romák laktak. Több mint kétfélmillió forintos adósságot halmoztak fel az ott élők. A helyi vízművek korábban megállapodott velük a részletfizetésről, de a családok a többi számlájukat sem tudják kifizetni. A helyi vízművek július közepén dönt arról, hogy elzárja-e a vezetékes vizet és telepít-e helyette közkutakat a lépcsőházak elé.

Az Origo, a Romaweb, az MTI, a RomNet, a Népszabadság és az inforadio.hu hírei alapján összeállította: Paksi Éva

JÚLIUS 1-JÉTŐL START PLUSZ ÉS START EXTRA IS

❖ Július elsejétől a Szociális és Munkaügyi Minisztérium elindítja a Start plusz és a Start extra programokat. A két programmal a tárca segíteni szeretné a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetűnek számító kismamákat, a tartósan munka nélkül lévőket, illetve az 50 év feletti és alacsony iskolai végzettségű tartósan álláskeresőket. A cél a foglalkoztatás növelése azzal, hogy a munkáltatókat járulékkedvezménnyel ösztönözzék a két célcsoportba tartozók törvényes alkalmazására.

A Start plusz program keretében a gyes, gyed, gyet megszűnését követő egy éven belül ismét dolgozni akaró személy, a gyes mellett munkát vállaló a gyermek egy éves kora után, illetve az ápolási díj megszűnését követő, egy éven belül a munkaerőpiacra visszatérni kívánó személy alkalmazásakor részesül a munkaadó járulékkedvezményben. Ugyanilyen kedvezményre jogosítja fel a munkaadót, ha tartósan álláskeresőt alkalmaz, vagyis olyan jelentkezőt, aki a kedvezményre jogosító kártya igénylését megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig (pályakezdő esetében legalább 8 hónapig) nyilvántartott álláskereső volt.

A Start extra program keretében a tartósan álláskereső (aki a kártya kiváltását megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig volt regisztrált álláskereső) személyek közül a leghátrányosabb helyzetűek, vagyis az 50 év feletti, illetve életkorra való tekintet nélkül az alacsony iskolai végzettségűek (akik legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkeznek) alkalmazásakor jogosult a munkaadó járulékkedvezményre.

A kedvezmény jelentős. Mindkét program esetében két évig mentesül a munkaadó a tételes egészségügyi hozzájárulás (jelenleg 1950 Ft) megfizetése alól. A Start plusz programban résztvevők után a munkaadó az első évben a bruttó bér után összesen 15 százalék közterhet fizet, a második évben 25 százalékot. (Ez pl. a minimálbér másfélszeresét, vagyis 98.250 forintos havi munkabért feltételezve két év elteltével összesen több, mint 320 ezer forintos megtakarítást jelent egy cégnek egyetlen munkavállaló alkalmazása nyomán.) A Start extra program még ennél is kedvezőbb: az első évben a munkaadó teljes mértékben mentesül a közterhek megfizetése alól, a második esztendőben a bruttó kereset után 15 százalék közterhet kell fizetnie. (Ez pl. a minimálbér másfélszeresét, azaz 98.250 forintos havi munkabért feltételezve egy fő két éves alkalmazása esetén több, mint 620 ezer forint megtakarítást jelent a cégnek.)

Aki a programban részt kíván venni, az APEH-nál válthatja ki a Start plusz, illetve a Start extra kártyát, amely 2 évig érvényes és egymás után több munkáltatónál is használható.

A hónap hírei • A hónap hírei

Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év 2007.

A diszkrimináció tilalmának elve az Európai Unió jogának egyik alapelve. Az Unió hosszú múltra tekint vissza a nemi alapú diszkrimináció kiküszöbölése és a nemek társadalmi egyenlőségének elmozdítása terén. Az Amszterdami Szerződés az európai jogalkotás lehetőségeit tovább bővítette. Így születtek meg a nők és férfiak egyenlőségét biztosító számos direktíván túl a 2000/43/EK és a 2000/78/EK irányelvek. Ezek rendelkeznek egyrészt a faji vagy etnikai származás alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmáról, másrészt meghatározzák a foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazandó egyenlő bánásmód kereteit.

2007 több okból is jelentős év a diszkrimináció felszámolása szempontjából. A néhány tagállam számára engedélyezett várakozási idő a 2000/78/EK irányelv fogyatékosra és életkorra vonatkozó rendelkezéseinek átvételére lejár. Ez azt jelenti, hogy ettől kezdve az Unión belül minden személy egységes védelmet élvez a hátrányos megkülönböztetés terén, nemre, korra, faji vagy etnikai származásra, vallás vagy hitbéli meggyőződésre, fogyatékosra, és szexuális beállítottságra való tekintet nélkül.

2007. december 31. a határideje továbbá a 2004/113/EK irányelv harmonizálásának a nők és férfiak árukhöz és szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférése, értékesítése és nyújtása témakörben, míg a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvéről szóló legújabb, 2006/54/EK irányelv harmonizálására 2008. augusztus 15.-ig kell, hogy sor kerüljön majd.

Bár a jogi szabályozás egyre kiterjedtebb, ahhoz

hogy a jogszabályok valóban jelentős hatást gyakoroljanak az emberek hétköznapi életére, széles körben ismertté és mindenki számára elérhetővé kell hogy váljanak. Egyrészt szükséges, hogy mindenki tisztában legyen saját jogaival és azokat érvényesíteni is tudja, másrészt fel kell ismernie, hogy mások hasonló jogainak tiszteletben tartása rá is bizonyos kötelezettségeket ró.

A *Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete* című közleményében a Bizottság kiemelte, hogy „a növekedés fellendülése létfontosságú a jólét szempontjából, hiszen visszaállíthatja a teljes körű foglalkoztatást és társadalmi igazságosságot, és mindannyiunk számára esélyt teremt.” Nehéz úgy elérni a nagyratörő lisszaboni stratégia célkitűzéseit, ha az EU népességnek nagy csoportjait zárják ki állás-, képzési és egyéb lehetőségekből. Az európai társadalom sokfélesége máig kiaknázatlan előnyöket jelent egy ver-

senyképesebb és dinamikusabb gazdaság és társadalom fejlődése szempontjából.

A hátrányos megkülönböztetés egyik jellemző példája, hogy bár a nők a jogi védelemből már több mint 30 éve részesülnek, továbbra is átlagosan 15%-kal kapnak kevesebb fizetést mint a hasonló munkát végző férfiak. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet által EU-országokban végzett széleskörű kutatások kimutatták, hogy megegyező végzettség mellett a személyes jellemzők – mint például az etnikai hovatartozás, a fogyatékoság és az életkor – kihatással vannak a munkahelyi elhelyezkedés kilátásaira.

Más csoportok továbbra is nagyfokú kirekesztettséget élnek meg mind a munkaerő-piaci részvétel, mind pedig a szegénység tekintetében. A romák kibővült Unióban tapasztalható helyzetéről szóló EU-tanulmány arról tesz jelentést, hogy a meglevő adatok alapján a roma népesség jelentős akadá-

lyokkal küzd a foglalkoztatás és az oktatás terén.

Európa népessége idősödik, elsősorban a gyermekvállalási kedv és a halálozási mutatók csökkenése miatt. Ennek jelentős következményei lesznek a munkaerőpiac tekintetében. A munkaképes korú lakosság a következő 25 évben több mint 20 millió fővel csökken majd. E fejlemény egyértelműen rámutat annak szükségességére, hogy a demográfia munkaerő-utánpótlásra gyakorolt hatásait a valamely oknál fogva a munkaerőpiacról kizártak részesedési arányának emelésével ellensúlyozni kell. Számos tagállamban a nemzetközi migráció és a megnövekedett mobilitás hangsúlyossá tette az etnikai, kulturális és vallási változatosság felé való nyitást. A bevándorlók második és harmadik generációinak megjelenése új politikák kialakítását követeli meg. Az Unió bővülése még több figyelmet irányított a romák helyzetére, akik a leghátrányosabb

„...a roma népesség jelentős akadályokkal küzd a foglalkoztatás és az oktatás terén.”
Fotó: LD archívum

helyzetű etnikai kisebbséget alkotják Európában.

A társadalmi kohézió kiépítése alapvető kihívást jelent az Unió számára. Magában foglalja azt, hogy Európa sokféle társadalmának minden tagja számára lehetővé teszi saját képességei felismerését, valamint a gazdasági, társadalmi és politikai életben való részvételt.

A korábbi európai évek – különösen Rasszizmus elleni európai év (1997), a Fogycékos emberek európai éve (2003), valamint „A sokféleségért. A megkülönböztetés ellen.” című kampány (2003–2007) – eredményeire építve és azokból okulva az Egyenlő esélyek mindenki számára európai év lehetőséget biztosít az összetartóbb társadalom előmozdítására. Törekszik az egyenlőség és megkülön-

böztetés-mentesség terén a tekintélyes EU vívmányok iránti figyelem felkeltésére, valamint ösztönzi a vitát, a párbeszédet és a helyes gyakorlatok cseréjét.

Az Európai év célba veszi a számos közösséget érintő közös akadályokat és egyenlőtlenségeket. Több irányból közelíti meg a megkülönböztetés tényét. Biztosítja, hogy a nemekkel kapcsolatos kérdések az általa érintett intézkedések fő irányvonalába kerülnek. Bátorítani igyekszik a különféle közösségek közötti jó kapcsolatokat előmozdítását, a bizalom kiépítését és a megértést, amely az összetartóbb társadalomhoz járul hozzá.

Az Európai év figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági és kulturális közegben megvalósult tagállami előrehaladást is. Ennek érdekében nemcsak Európai, de nemze-

ti szinten is lehetőség nyílik az Európai év keretében önálló intézkedések megvalósítására.

Az egyenlőség érdekében tenni természetesen nemcsak a nemzeti kormányok egyedüli felelőssége. A közös célkitűzések megvalósításának hatékonysága érdekében az Európai év minden olyan érintett részvételét elősegíti, akik előmozdíthatják az egyenlőséget és a megkülönböztetés-mentességet. Ilyenek a szociális partnerek és a civil társadalom is. **Az Európai év célja, hogy minden területen fokozza az érintettek figyelmét, mozgósítsa őket és megnyerje hosszú távú elkötelezettségüket az Európai év sikere érdekében.**

Az Európai Bizottság által meghirdetett „2007 – egyenlő esélyek mindenki

számára európai év” egyike az Európai Unión belüli, széleskörű, stratégiaileg meghatározott diszkrimináció-ellenes harc kiemelkedő kezdeményezéseinek négy. A program **négy kiemelt témakörre fókuszál:**

- *Jogok:* felhívni a figyelmet az egyenlőség jogára, az antidiszkriminációra, valamint a többszörös diszkrimináció problémájára;
- *Képviselés:* diskurzusok szervezésével bevonni a programba azokat a csoportokat, melynek tagjai diszkrimináció áldozatai, és biztosítani a nők és férfiak kiegyenlített részvételét;
- *Elismerés:* a sokszínűség felismerése és népszerűsítése;
- *Tiszteletben tartás:* összetartó társadalom hirdetése.

VLADIMÍR SPILDA AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG FOGLALKOZTATÁSI, SZOCIÁLISÜGYI ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉGI BIZTOSÁNAK BESZÉDE:

Az egyáltalán nem véletlen, hogy 2007 lett az esélyegyenlőség éve, hiszen 50 évvel ezelőtt írták alá a Római szerződést. Napjainkban is arra törekszünk, hogy ezt Európában érvényesítsük, hogy a **Jogi és törvényi szabályozásban egyenlőség legyen és mindenki diszkrimináció nélkül élhessen.**

A jogi rendszer biztosítja ezt az egyenlőséget, melyre nyilvánvalóan büszkék lehetünk. A férfiak és a nők közötti esélyegyenlőség az utóbbi fél évszázadban fejlődött jelentősen. Más területeken – az etnikai hovatartozás, a szexuális orientáltság, a vallási – és világnézet – csak az utóbbi 10 évben indult meg a fejlődés az európai területen. Mint felszólaló biztos vagyok abban, hogy ez a fejlődés az európaiaknak továbbra is fontos lesz, hiszen a modern társadalmakban egyre nagyobb igény mutatkozik.

Társadalmunkban a szolidaritás és egymás iránti szociális érzékenység növekszik. Egyre fontosabbá válik a kisebbségi kérdés – így „a másság”, a többségtől való eltérés kezelésének kérdése. Ezért törekednünk kell arra, hogy ez a probléma megoldódjon. Az emberekben az új szemléletek elfogadását segítjük elő.

Második feladatunk az lenne, hogy az együttérzésre alapozva az egyenlőség az utolsó évtizedben tovább fejlődjön. A gazdasági életben zajló diszkrimináció ellen erőteljesebben kell fellépünk, különösen vonatkozik ez a munkapiacra. A foglalkoztatottakat leginkább a magánszférában kell óvni, hogy az emberi méltóságuk, érdekeik ne sérüljenek. Ehhez a témához kapcsolódik még az idősebb munkavállalók problémája is, mely mutatja, hogy az esélyegyenlőség és az emberi méltóság kérdése elválaszthatatlan egymástól.

Az is világossá vált, hogy az egyenlőség egyéni szinten is fontos és a szociális változások iránti igény egyre lényegesebb.

A fejlődés még számos helyen megmutatkozik, megemlíthetjük az idős emberek ápolásának vagy a mozgássérültek helyzetének javulását. Napjainkban azonban az említettek fejlődéséhez hozzátartozik az is, hogy a szociális szempontból hátrányos helyzetű emberek rászorultságát és igényeit, szükségleteit háttérrel felmérjük és az emberek közötti szociális interakciót segítjük.

Habár számunkra az is világos, hogy a tagállamok kulturális és történelmi háttere jelentősen különbözik, ennek ellenére az európai térségben ez ügyben közös nevezőre kell jutnunk. Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy **a változás mindenekelőtt a civil társadalom aktiválásán múlik, melyben fontos szerepet tölthetnek be az emberjogi és más nem állami szervezetek, a média és a tudományos szervek egyaránt. A közszolgálati médiának valamint a független és kereskedelmi fórumoknak vállalniuk kell a nemes küldetést, a nemek közötti esélyegyenlőség felmutatását, ha kell, a társadalmi tudat és a közvélemény formálását egyaránt.**

Meg kell nyernünk magunknak a közvéleményt, hogy felléphessünk a térségben a diszkrimináció ellen. Persze, az elképzelés mindig nagyon szép, amely nem mindig kapcsolódik a realitáshoz. Mi azon leszünk, hogy az elképzelések valósággá váljanak. Ehhez viszont nem árt felmérnünk mi mennyi ideig tart, a lebonyolítása mennyi időt vesz igénybe, melyik jogszabályt érinti, hogy a gyakorlati élet ez által hatékonyabbá váljon.

Az euróbarométer-felmérés eredménye kapcsán kiderült, hogy az emberek fontosnak tartják a diszkrimináció elleni fellépést. Ezért kötelességünk valamit tenni, mely európai elveknek egy valódi, követhető haladáshoz kell vezetnie. Szeretném bátorítani Önöket, hogy javaslatokat nyújtsanak be, mely a munkánkat nagymértékben segítené. A tagállamoknak ki kellene dolgozni a nemzeti stratégiához kapcsolódó fejlesztési tervet. A Bizottság ezeket a stratégiai dokumentumokat befogadná és érdemben áttanulmányozná. Minden résztvevő ország-tagállam törekvését, javaslatait jó néven vesszük, amely hozzájárul a közös tervezet megszületéséhez.

Gondoljunk egyszer arra, amikor 2007 – az Európai esélyegyenlőség éve befejeződik és egy új év kezdődik. Hol szeretnénk akkor tartani? A biztos haladás jegyében fogalmazzuk meg konkrét elképzeléseinket és céljainkat!

A kitűzött céljaink ebben az évben az alábbiak:

1. Elsődleges feladatunk az emberek informálása, hogy tisztában legyenek a jogaikkal.
2. Ki kell dolgoznunk egy rendszert, hogy az esélyegyenlőség mindenki számára biztosított legyen.
3. Fel kell hívunk a figyelmet a változás előnyeire és a változás fontosságára.

Meg kell említenünk először is azt, amit az Euróbarométeres-felmérés is mutat, hogy a diszkrimináció elleni fellépésről az emberek tájékoztatása nem megfelelő. Ezért ez az év – az esélyegyenlőség éve – egy ideális alkalom, hogy a polgárokat jobban tájékoztassuk és az ismeretterjesztést tovább folytassuk.

Másodszor, ennek az évnek alkalmat kell kínálni arra, hogy az impulzusokat, az ötleteket és a kezdeményezéseket előmozdítsuk, mely stabilabb helyet biztosít a napi életben az esélyegyenlőség megalapozására.

Harmadrészt, a változatosságot és a változás előnyeit szeretnénk kiemelni. Lehetne a XXI. század a változás évszázada. Ez kétségtől és nem utolsó sorban attól függ, hogy ezeket a változásokat hogyan vesszük véghez és a feladat végrehajtását hogyan járjuk körbe.

Meg kell említenünk azt is, hogy néhány európai országban a harmadik országokból történő bevándorlás jelentős szerepet játszik a demográfiai fejlődés befolyásolásában. Ezért szükség van egy sikeres integrációs politikára is.

Fel kell ismernünk azt a tényt, hogy Európában szinte mindenütt öregszik a lakosság. A munkavállalók nagy része pedig a 45 és 50 éves kor között van, melyet az idősebb korosztályhoz sorolunk. A koncepció tehát az, hogy az aktív kort kitoljuk, hogy az említett korszak is még ebbe a kategóriába tartozzon.

Egy integrált és tetterre kész kezdettel kell indítanunk, ha azt szeretnénk, hogy sikerüljön a XXI. századot a változások századává tennünk. Ezután még az embereknek adósak vagyunk a tervek megvalósításával. Ezen kívül nem szabad az adottságainkat, jártasságunkat és tapasztalatainkat elfecsérelnünk.

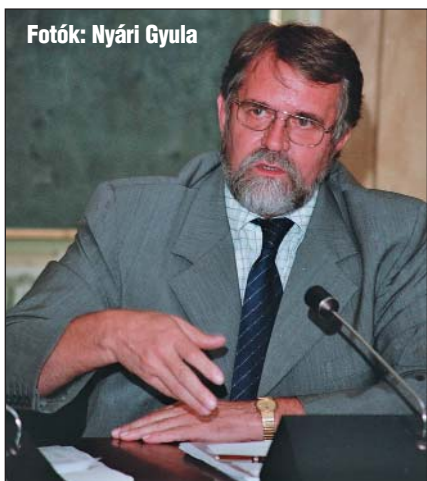
Palya Bea ***és Kaltenbach Jenő*** **az Esélyegyenlőség** **Európai Év nagykövetei**

A nagykövek személyiségük erejével, a rendezvényeken való jelenlétükkel, sajtómegjelenésekkel támogatják a kezdeményezést. **Palya Bea** és **Kaltenbach Jenő** emblemikus szereplői a kisebbségi, esélyegyenlőségi, antidiszkriminációs kérdéseknek. Munkásságuk, tehetségük nem csak itthon, de Európában is jól ismert, állásfoglalásuk, elfogulatlan véleményük, tehetségük példamutató.

Palya Bea 1976-ban született, gyerekkora óta táncol és énekel. Kis faluja, Bag és annak táncsoportja az első állomás. Tizenhat évesen, már Budapesten, a moldvai népzenei játszó Zurgó együttes énekese és táncosnője. Ekkor alapozza meg a magyar énekes népzeneire vonatkozó ismereteit, amelyet később az ELTE Néprajz Szakán egészít ki, 2002-ben szerez diplomát. Énekesi pályája során a magyar népzenei együttesek mellett számos olyan munkában vesz részt, amely szélesebb zenei horizonton mozog. Mindig is érdekelték a zenei találkozások, különböző műfajok egymásra vonatkozásai. Ezért foglalkozik a magyar énekes zene mellett bolgár, cigány, török népzenevel és indiai zenével. 1996-tól a Laokoön csoport énekese, amely a népzene és a dzsessz elemeit ötvözi. 1997-től 2002-ig Szőke Szabolcs zenés színházának, a Hólyagcirkusz Társulatnak tagja, 2000-ben játszik Nancy-ban, a Passages Universitaire fesztiválon. 2000-ben alapítja a zenészeszerző Monori Andrásral a világzenei játszó Folkestra együttest, amellyel részt vesz a franciaországi Chambéry világzenei fesztiválon. Ugyanebben az évben meghívást kap az énekelt vers műfajának egyik legfontosabb magyar zenekarába, a Sebő Együttesbe. Emellett továbbra is énekel magyar népzenei a Kárpátia

együttesben és szólókoncertek keretében. Az orgonista Fassang Lászlóval közös munkájukban a klasszikus orgonazene, a tradicionális énekes zene és az improvizáció találkozik. A hazai koncertek mellett két alkalommal Japánban is turnézta. 2002 nyarán a balkáni népzenei játszó Daraduna együttes énekeseként részt vesz a belga „Karaván” zenei projektben. 2002 tavaszán a Francia Intézet ösztöndíjasa Párizsban, az indiai énekes Kakoli Sengupta tanítványa.

Fotók: Nyári Gyula

Kaltenbach Jenő 1947-ben született Ófalun. A Szegedi Egyetem Jogtudományi karán végzett, ahol 1977 óta oktat, jelenleg a Közigazgatási és Pénzügy-jogi Tanszék vezetője, de katedrája van az ELTE-n is. 1990-től három éven keresztül az Alkotmány Bíróság főtanácsosa, innen a Magyar Közigazgatási Intézet igazgatói székébe igazolt át. Alapító tagja a Kisebbségi Kerekasztalnak, részt vett a kisebbségi törvény kidolgozásában. A magyarországi németek önkormányzatuk élére választották, de 1995-től már a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa. 2001-ben az ombudsmanok közül egyedülként újabb 6 évre szóló megbízatást kapott. 1996-tól a Magyar Köztársaság állandó képviselője az Európa Tanács rasszizmus- és intoleranciaellenes bizottságában. A Magyarországi Németek Szövetségi Ellenőrző Bizottság elnöke. Az Országos Német Kisebbségi Önkormányzat elnöke. 1990-től az állami- és jogtudományok kandidátusa. 1995-ben megkapja Kisebbségekért Díjat. Főbb művei: Az önkormányzati felügyelet (1991), A nemzeti és etnikai kisebbségek jogai és az önkormányzati választások (1994), Kisebbségi kódex (1995).

Összeállította: Paksi Éva

Hátrányból indul a roma értelmiség

A romák felzárkózásában kulcsszerepe van az oktatásnak, ám a fiatalok döntő többsége az érettségiig sem jut el. Pedig egy értelmiségi réteg kialakulása sokat segíthetne.

Tizennégy évesen dolgozni mentem a BKV-hoz, 25 évesen kezdtem esti tagozaton az épületgépész technikumot, s így jutottam be, „fehér hollóként” az ELTE történész és politológus szakára – mesél **Kamarás István**, az ELTE végzős hallgatója, a Gödöllői

Agrártudományi Egyetem Roma Szakkollégiumának tagja. A roma származású fiatalember úgy érzi, egyetemista társaihoz képest olyan nagy hátránnyal indult, amit haláláig nem lesz képes ledolgozni. Analfabéta nagyszülei nevelték, középiskola mellett este hat-

tól reggel hatig dolgozott kazánfűtőként, nyolc órára ért haza, evett, aludt egy keveset, s délre már ment is az órákra.

Elkülönített tanulók

Kevés romának sikerül Kamaráshoz hasonlóan a

diploma megszerzése: az érettségiig is alig 2 százaléka jut el. Az iskolai szegregáció olyannyira mindennapos jelenség hazánkban, hogy az az ombudsman által is vizsgált kirívó eset, amikor a roma diákok nemcsak kisegítő osztályba jártak egy iskolán belül, de az

„Az igazi befogadó környezet kialakításához nem elegendő egymás mellé ültetni a roma és nem roma gyerekeket, ennél sokkal fontosabb megteremteni a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásának személyi és szerkezeti feltételeit.”
Fotó: LD archívum

ebédlőben is külön asztalnál, másfajta evőeszközökkel étkeztek, sem a roma, sem a nem roma szülőkben nem keltett megütközést.

Pedig az általános iskolák körzetesítéséről elfogadott törvény ma már megköveteli, az uniós forrásokhoz és a középiskolai képességbontakoztató normatívához való hozzájutás lehetősége pedig ösztönzi az iskolák közötti, illetve intézményen belüli szegregáció megszüntetését.

„Az igazi befogadó környezet kialakításához nem elegendő egymás mellé ültetni a roma és nem roma gyerekeket, ennél sokkal fontosabb megteremteni a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásának személyi és szerkezeti feltételeit” – véli **Molnár Lajos**, a Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola pedagógiai vezetője. Iskolájában a diákok több mint negyedének (körülbelül 140 fő) családjában az egy főre jutó jövedelem nem éri el a havi 40 ezer forintot, így tágabb értelemben hátrányos helyzetűnek minősülnek. Az iskolában minden osztálynak két osztályfőnöke van, így a diákok két felnőttözhöz is fordulhatnak, kétféle minta, két személyiség együttműködését láthatják. Ezenkívül teljes állásban foglalkoztatott pszichológus és család-gondozó pszichopedagógus felügyeli a gyermekek iskolai integrációját, illetve ingyenes programok is segítik a rászorulókat.

Nem tanítják meg rendesen magyarul

Mivel a jelenlegi rendszer nem foglalkozik célzottan a roma diákok támogatásával, tipikus probléma, hogy a magyar nyelv elsajátításával kapcsolatos esetleges gondjaik figyelmen kívül maradnak. „Mivel otthon cigányul beszélünk, annak ellenére, hogy évekig olvastam magyar és külföldi szépirodalmat, a nyelvtan terén olyan hiányosságaim voltak, hogy magyar helyett történelem szakra jelentkeztem” – említi példaként Kamarás István.

A jelenleg létező állami és privát kezdeményezésű programok általában az ösztöndíj és a mentorálás elemeit ötvözik annak érdekében, hogy a diákoknak mind az anyagi, mind a kulturális akadályok leküzdésében segítsenek. „A legeredményesebb már kisiskolás korban elkezdni a tanulás megszerettetését. Ezért döntöttünk úgy, hogy elsősorban a tanórák utáni korrepetálást és közösségi programokat nyújtó általános iskolai tanodák szponzorálásán keresztül támogatjuk a romák oktatását” – mondja **Magyar Henrietta**, a Vodafone Magyarország Alapítvány munkatársa. Ők negyedévente körülbelül száz civil szervezet roma oktatással kapcsolatos pályázatát bírálják el, ám ebből csak 5–8 kezdeményezést (programonként átlagban 30 diákot) tudnak támogatni.

A tandíj is hátráltatja a romákat

„A roma értelmiség kineveléséhez több terület összefogására lenne szükség” – állítja Rostás Krisztina, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet romaügyi referense, a roma fiatalok esélyeinek növelését célzó felsőoktatási felvételi előkészítő program koordinátora. Például az Oktatási Minisztérium által évente körülbelül 20 ezer hátrányos helyzetű általános és középiskolai diákot támogató Útravaló Ösztöndíjprogramnak, illetve a szintén államilag finanszírozott, évi 600 hátrányos helyzetű középiskolás diákot érettségéhez juttató Arany János Középiskolai Tehetséggondozó Programnak jelenleg nincs felsőoktatási szinten méltó folytatása, amit súlyosbít a tandíj kötelező bevezetése is.

„Jelenleg az Arany János-programba bevont gimnáziumok között próbáljuk megoldani azoknak a diákoknak a továbbképzését, akiknek anyagi vagy más okból nem sikerült bejutniuk a felsőoktatásba” – számol be **Szolcsányi Jánosné**, a programban részt vevő pécsi Leőwey Klára Gimnázium igazgatónője.

Az egyetemen diszkriminálják őket

Ezenkívül a diplomás romák elhelyezkedését tovább nehezíti a kapcsolati háttér szinte teljes hiánya, illetve az, hogy sokuk a tudáspiacon viszonylag könnyen meg-

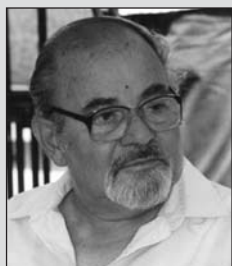
szerezhető, ám keveset érő diplomát szerez. Ennek a hiányosságnak a felismeréséből született meg a Hungarian Business Leaders Forum (HBLF) által kezdeményezett Romaster program, amelynek célja, hogy magukat roma származásúnak valló tehetséges fiatalokat magában jegyzett (műszaki, jogi, közgazdasági) diplomához juttasson.

A multik sokat segíthetnek

A részt vevő cégek nemcsak anyagilag segítik a kiválasztott fiatalok felsőfokú tanulmányait, de folyamatos kapcsolat-tartás és mentoring révén bevonják a támogatottat a vállalat életébe, megismertetik vele a gyakorlati munka világát. „A programra 600 pályázat érkezett; jelenleg a 30 letehetségesebbnek van hely, de próbálunk újabb támogató cégeket bevonni” – tudtuk meg **Adriány Kincsőtől**, a HBLF ügyvezető igazgatójától. **Intody Gábor**, a programot elsőként támogató IBM Magyarország kommunikációs vezetője szerint az üzleti világ ily módon sokat tehet a romák ügyéért. Bár a társadalmi integráció elsődleges forrása a gazdaságba, a munka világába való bekapcsolódás, ez nem megy az oktatás és a roma értelmiségi réteg megerősödése nélkül, ami nagy húzóerőként, példaként szolgálhat majd a társadalom peremére szorult közösségek számára.

Szörényi Ágnes
FIGYELŐNET

Farkas Kálmán

Előítélet vagy tolerancia

Nemrégiben egy, a polgármesteri hivatalból küldött meghívóban a következőképpen szólítottak meg: „Tisztelt Kisebbségi Képviselő Úr”! Ha kisebbségnek szólítanak, úgy érzem nem nekem, nem hozám szóltak. Van tisztességes, becsületes nevem, magyar állampolgár vagyok cigányként. S bár lehet bármennyire elfogadott, a köznyelvbe „belopott” ez a kisebbségi, általam csúf jelző, rühelem, s oda sem figyelek. Dehonesztálónak tartom, rejtőzködőnek, lekicsinyítőnek pontosan azokkal szemben, akik amúgy is kiszolgáltatottabbak. És ki tudja mi okból vonták össze egy jelző alá a Medencében élő németeket, szlovákokat, szerbeket, horvátokat, románokat, s a még fel nem soroltakkal együtt a cigányokat.

Születésemtől fogva, amióta az eszemet tudom, s a családfámat ismerem, cigánynak vallottam magam. Soha, semmikor, senki előtt, a legválságosabb időkben sem szégyelltem. Tudom, hogy mindhiába berzenkedek a kisebbségi kategória ellen, a jogalkotók így szülték meg, torzan, így szerepel az 1993. évi XXX. 77-es törvényben is.

Úgy tisztességes és elfogadható, ha cigánynak, romának szólítanak bennünket. Ez a tiszta beszéd. Egyértelmű és világos. S mi romák, már a hangsúlyokból is kiérezzük van-e lekicsinylés, felhang, melléköngye a megszólításban. Mert lehet a cigány, a roma kifejezést közömbösen, ellenszenvesen, vagy kellő tisztelettel is kiejteni. Attól függ ki mondja, milyen összefüggésben, mikor és hogyan használja.

„Mi másoknál messzebből jöttünk...”
Fotó: LD archívum

És aki vallja önazonosságát, identitását, az tisztetreméltó, tiszta lelkű roma. Ide kíváncznak **Marcus Aurelius** római császár és filozófus bölcs szavai, aki azt vallotta, hogy: „Aki nem tudja mire született, nem tudja azt sem kicsoda ő tulajdonképpen, és azt sem, mi a világ.” Élete során, megpróbáltatások, kísértések, a tapasztalatok megélése folyamán döbbenhet csak arra, mire is született. A világ, a természet, a társadalom az emberek megismerésének és kapcsolatainak révén tárul fel a valóság és nyílnak ablak az igazság bizonyos részeinek, elemeinek a feltárására és elfogadására. Még abban az esetben is, ha az a valami, folyamat, megítélés, elutasítás, együttérzés mellette, vagy ellene szól.

A romák homo sapiensként, humanistaként, a másság birtokosaiként és elviselőiként, egyben a Medencében magyar állampolgárokként fogják fel a világot, reagálnak annak jelenségeire, s szenvedik el negatív hatásait. **Ady Endrével**, a látnok költőóriással szólva: „Mi másoknál messzebből jöttünk/És örök amit akarunk,/Ha úgy akarja a muszájság/ Jól van, jól van, hát meghalunk”.

Élünk. Elszórtan, mint a gyom – valljuk **Szepesi Józseffel**, a cigány világ- és lélek lírikusaival. S bár e tenyérynyi hont hazánknak vallva immár több mint 600 esztendeje él ezen a tájon meggyökerezve, bölcsőt ringatva, menyegzőt ülve, s hantot ásva cigány, oly sokak által mégis idegen pecséttel megbélyegezve. **Tamási Áronnal** egy szívdobbanással hirdetjük mi is, hogy az ember azért született a világra, hogy valahol otthon legyen benne. A cigányság e bércek övezte tájon vert sátrat, teremtett otthont a befogadó magyarság segítségével. A mi szívünkben is élnek, s a mi ajkunkról is felhangzik **I. Szent István** királyunk fiához, **Imre** herceghez írt bölcseségei, azok az Intelmek, amelyek oly kedvesek nekünk. Visszhangzik lelkünkben, s kellemes a fülnek hallani: fogadjátok be az idegeneket, a más nyelvűeket, mert tudjátok meg, hogy az egy nyelvű nép gyenge. Az Intelmek nem arról szólnak, hogy magyarrá kell tenni az itt élő másokat, s nem ezt az örökséget hagyta az őt követő Árpád-házi királyokra sem. A romákat cigányokként kell elfogadni. Erre tanít a magyar történelem. Amikor másképpen cselekedtek, amikor a cigány gyerekeket „bérbe” adták, hogy magyarrá neveljék, az erőszakot szült, végül is tudomásul kellett venni: a társadalmi törvényeket megsérteni lehet, de csak ideiglenesen, s óriási károk árán.

Homérosz, a bölcs, azt mondta: „A fajtájához küld mindenkit az Isten.” Magyarországon becslések szerint közelítően 600–800 ezer cigányt küldött az Isten a fajtájához. S a harmadik évezred hajnalán a legtöbbre még mindig a falvak, községek, városok végén, a cigánytelepeken köszönt rájuk a nap. Putrikban, viskókban nyomorog a lét, s álmodik a jövő, a felcseperedő roma nemzedék zöme.

S vár rájuk a még mindig intoleráns magyar társadalom, amely a cigány másságot nem, vagy alig tűri. És ez, a másságból eredő, a cigányság rasszjegyeit viselő, s ezt sokszor el is szenvedő népréteg már az óvodai közösségek megteremtésével, vagy mesterségesen elkülönítő, megkülönböztető módszereivel beleoltja a zsenge fejekbe a cigány ellenesség, a rasszizmus csíráit. És ott, ahol a másokat, a másság jegyeit hordozó roma gyerekeket mesterségesen elszakítják magyar „fehér” társaiktól, elvetik a gyűlölködés magját.

Magyarország közigazgatási térképén piros pontokkal megjelölhetőek azok a falvak, városok, amelyeknek tanintézeiteiben csak az utóbbi tíz esztendőben, a kibontakozó polgári demokrácia éveiben kiserkentek a rasszizmus jelei. Megbélyegzés nélkül említhető olyan óvoda, iskola, ahol külön evőeszköz és pohár dukál a cigány gyerekek, külön rendezték ballagásukat, s mindezt a közigazgatási hatóság tudtával.

Súlyos hibákat vétenek, ha bizonyos cigányellenes jelenségekből arra a következtetésre jutnánk, hogy Magyarországon rasszizmus van. Rasszisták vagy ennek hívei léteznek, akik tudatosan, vagy apriori, az emberek között magasabb és alacsonyabb rendűeket különböztetnek meg. Vannak, akik a rasszizmust teljesen azonosítják a cigányellenességgel. Sok a hasonlóság a két kategória között, ám nem teljes az azonosság. Sokan két vagy több formáját különböztetik meg a cigány ellenességnek. Egyiket hivatali rasszizmusként emlegetik. Elsősorban azokat, amelyeket a különböző hivatalok, intézmények, vállalatok követnek el akkor, amikor megkülönböztetést, diszkriminációt alkalmaznak a roma emberekkel szemben. A másik az, amely a társadalom bizonyos szélsőséges elemeinek a megnyilvánulásaiból áramlik, s olyan elitélő és általánosító negatív jegyekkel bélyegeznek meg cigányokat, amelyek egyes roma vagy nem cigány emberre egyaránt elmondható. Ám ez a nézetfajta kiterjeszt, általánosan bélyegzi meg a cigányságot, s a teljes etnikumot, népcsoportot elitéli.

Egyformán elitélendő mind az úgymond „hivatal”, mind a társadalom felől megnyilvánuló cigányellenesség. Mindkettő veszélyes, mert az egyik gerjeszti a másikat. Éppen az ellen kell küzdeni, amelyiket észleljük, tapasztaljuk. Az objektivitás és a tárgyilagosság aspektusából eredően azonban a hivatalokból áradó előítéletességgel szemben megvannak a jogi, közigazgatási, iskolákban a didaktikai, nevelési eszközök, amelyek széles skáláját alkalmazva elejét lehet venni, hogy robbanáshoz vezessenek a fel-fellángoló viszályok.

– folytatjuk –

Részlet a Mosoly és párbeszéd című kötetből.

A DANOSI BŰNTETT

Eppen száz évvel ezelőtt olyan bűneset történt Pest megyében, ami országos tömeghisztériát váltott ki a cigányokkal szemben, s megmérgezte a romák és a többségi nemzet kapcsolatát. A valóságos cselekedet súlyánál jóval erősebb reakciókat a hazai sajtó – talán legelső – hecckampánya hívta elő, s gerjesztette hosszú ideig. „Az eset kapcsán nemcsak a napilapok, hanem jogi szakfolyóiratok is sűrűn bizonygatták a cigányokkal szembeni legkíméletlenebb módszerek, köztük a statáriális eljárás bevezetésének szükség-

ségét” – írja a kor cigányügyeinek egyik legavatottabb ismerője, **Pomogyi László**.

Nehéz a korabeli első híradások között tárgyszerűt találni. A hírt már akkor is összemosták a véleménnyel, s a legtöbb írás – szemtanúk híján is – egyből a vándorcigányok nyakába varrta a gáztettet, amely „dánosi gyilkosság, majd dánosi per” néven hírhedett el. 1907. július 19-ére, más források szerint 20-ára virradó éjszaka a Pest vármegyében fekvő Dános és Vacs puszták (ma: Pusztavacs) között álló útszéli Szarvas csárdát fegyveresen megtámadták, kirabolták és fel-

gyűjtötták. Tulajdonosát, **Szarvas Istvánt**, annak feleségét, tizennyolc éves lányát és egy vendéget – egy közeli tanyán lakó tejszállítót – meggyilkolták. A lányt megerőszakolták, mielőtt átvágták volna a torkát. Volt hírforrás, ami ennél többet is állított (tessék a hangneme is figyelni!): „mindkét nőt az egész csorda megerőszakolta” – írták.

A nyomozás annak ellenére sem indult valami fényesen, hogy a fővárosból négy tapasztalt detektívet is kirendeltek az ügy mihamarabbi felderítésére, a tettesek gyors kézrekerítésére. **Ady Endre** – aki mindvégig rendkívül

érzékenységgel reagált az eseményekre – így írt erről a július 23-án a Budapesti Naplóban. „...kár, hogy a boncolást nem látta valami igazi vármegyei úr. Főispán, alispán vagy egy nótárius legalább. Isten szent, szűz, szabad ege alatt vagdosták szét a még szét nem vagdalt emberdarabokat. A füstös, bűzös, égett romházba nem mehettek be boncolni. Hirtelen egy sátort csinálni, ehhez ötlet kellene. Így azután sok száz ember szemléltető szabad oktatásban részesült a boncolás-tudományból.”

Korábban a környéken több éjszakai tolvajlás és

Letartóztatás

rablás is történt, amivel folyamatosan a cigányokat vádolta a köznyelv. Logikus volt, hogy most is ellenük induljon a hajsza. Országszerte fogtak le különböző cigány csapatokat, hogy bizonyítsák a nyomozás előrehaladását. Több helyen bántalmazott a felheccelt tömeg olyan cigányokat is, akik jámborságához egyébként addig semmi kétség nem fért. Cigánykunyhókat vertek szét, gyújtottak fel, roma koponyákat törtek be. A hírek tanúsága alapján, óvatos becslések szerint is meghaladta a háromezret az összefogott (részben hónapokig afféle koncentrációs táborban fogva tartott) és vallatóra vett cigányok száma. A mindenki gyanús, aki él! – ebben az időben akként volt értendő, hogy mindenki gyanús, aki cigány. Hogy ez így legyen, arról a bosszút lihegő sajtó és csendőrség is gondoskodott.

Érdemes ismét, ezúttal hosszabban idézni Adyt, aki július 27-én „Dánoson sok a gyilkos” címmel írt szarkasztikus glosszát a jelenségről. „A csendőrség, a mi csendőrségünk, ért a gyilkosok kinyomozásához, sőt túlságosan ért. Kiváló csendőrségünkkel már nem egy ízben esett meg, hogy egy gyilkos helyett egy gyilkossághoz három gyilkost is talált. Az ilyen eredmény sok egy kicsit a jóból s emberséges szerény ember megelégszik, ha csak éppen a valóságos gyilkosokat fogják el. Nem gyanúsítok, de egy nagyon eleven legenda fátyolait libbentem meg. Ha én csatangolnék Dános körül, s a csendőrök elfog-

nának, nem állok jót magamról, hogy nem vallom be a gyilkosságot. Némely törvényszéki tárgyalás adatai szerint a gyanúsított ember kap először is hús erős pofont... A jegyzőkönyvbe pedig sok adatot foglalnak, s a pofonoktól még az oláh cigány is elszédül. Emlékszem egy régi gyilkosságra, amely a pátriámban, Sarvaság vidékén történt. A vádlottak elmondták, hogy ők hordókban vallottak a csendőröknek a nyomozásnál. Hordókba tették őket, a hordókat újra befenekelték s gurították le sok száz méternyire a hegyről. Ilyenkor az ember akkor is vall, beszél, ha süketnéma... Azt se akarja senki, hogy egy kultúrától visszatartott ország félvad zsványait szalonba vezessék a vallatáshoz. De viszont erkölcstelenség volna elhallgatni olyan gyanús furcsaságokat, hogy a mi csendőrségünk négy-szer-ötször elfogja, és vallomásra bírja a gyilkosokat olyankor, amikor esetleg a gyilkosok, az igaziak, valahol a marukukba röhögnek.”

Egy napra rá ismét leleplező cikkét ontják a nyomdagépek. Arról ír, amit helyszínre küldött tudósító kollégái mesélnek elszörnyedve. Egyértelmű, hogy itt már nem csak bűnöskeresés folyik, hanem annak ürügyén a romák tömeges és országos hatásági megfélemlítése, megalázása, esetleges távozásra készítése. „Még a legcinikusabb is közülük *[mármint a tudósítók közül – H.S.]*, aki Monorról, Debrecenből vagy Dabasról visszajött, sír... Pedig az oláh cigányok mégsem afféle ci-

gányok, mint ők. De sokkalják a buzgóságot a fiúk. Haragjukban még talán többet is látnak a kelleténél, mint amennyi történik. Például igaz, hogy a csendőrök megvasalták az apró gyermekeket, a purdékát is. De talán az még sem igaz, hogy az egyik purdénak eltávolították a szemét. Azt se akarjuk hinni, hogy külön beszózták a heringet, melyre a vallomásra bírandó cigány két napig se kap egy korty vizet. Hasonlóképpen túlzásnak véljük azt is, hogy a cigánynak a csontját válogatás nélkül törik a csendőrök. Bizonyosan okkal-móddal törik. A térdét például, hiszen a cigány úgyse szokott térdelni. A lapockát, a bordát, a lábfej-csontokat... Holott mi arra sem

mernénk megesküdni, hogy csakugyan a cigányok gyilkoltak. Egy Szabó nevű nagyváradi hivatalnok nemrégiben bevallotta, hogy ő ölte meg csakugyan Jámbor Sándort. Erre éppen tegnap ítélte el e gyilkosságaért a nagyváradi törvényszék a szegény, bűnös Hevesi Ákost. Ez a Szabó nem volt oláh cigány De inkább vállalta azt, hogy ő gyilkolt, mintsem hogy tovább vallassák.”

A sok előállítás, a cigányok tömeges meghurcolásának híre tovább erősítette a közhitet, hogy nem egy-egy cigány, hanem a cigányok általában bűnözők, az egész cigányság felelős. A közhangulatot megnyergelni akaró politika is köz-

belépett. Alapszabály volt már akkor is, amikor a politikatudománynak még híre-hamva sem volt, hogy tömegindulat esetén tetterőt és tettekézséget kell sugározni. **Andrássy Gyula** gróf, belügyminiszter tehát felhívást intézett az ország összes lakosához: ha bárkinek bármilyen ötlete van a cigánykérdés megoldására, küldje meg neki. A legalpárabb – itt jó ízlésünk-től vezérelve nem közölhető – javaslatok, s mélyen megalázó, embertelen ötletek (egyebek mellett a cigányok azonosítósám-tetoválása, erőszakos széttelepítése, országból való kitoloncolása, rabszolgaként történő eladása, örökös munkatáborba zárása is szerepelt a megfogalmazott agymenések között), békésen megfértek a később „boldog békeéveknek” hívott századelő szellemiségével. Rövid idő alatt a 63-ból 29 vármegye írt kérvényt az országgyűléshez „a vándor cigányhordák, az un. oláh cigányok garázdálkodásának megfékezése céljából” meghozandó törvény érdekében.

Porzolt Kálmán a Pesti Hírlap augusztus 6-ai számában „A mi cigány hírünk” című írásában egyenesen tömeges gyilkosságot kezdeményez (miközben hangsúlyozza: a zenész magyar cigányokat pártolni kell). A vándor oláh cigány fajt – írta – egyszerűen ki kell irtani! Ha a magyar törvényhozás és közigazgatás nem képes ezt a jelentéktelen kérdést radikálisan megoldani, nem érdemli meg, hogy az embereit a művelt em-

berek sorában emlegessék – tette nyomatékul hozzá. Szeptemberben, a VIII. országos gazdakongresszuson **Hertelendy Ferenc** ismertette a megjelentekkel a cigányügy rendezésére vonatkozó elképzeléseit. (Többek között a cigány gyerekek lencházba vitelét szorgalmazta.)

A kormányzat, úgy tűnik kapható volt erre. A Magyar Királyi Belügyminisztérium frissen hozott rendeletében elhagyottá minősítette azt a gyereket is, aki addigi környezetében erkölcsi romlásnak volt kitéve vagy züllésnek indult. A hatóságok ennek alapján családban élő cigánygyerekeket is lencházba utaltak, azt remélve, hogy a gyerekeikhez mindig makacsul ragaszkodó romák inkább elmenekülnek Magyarországról, mintsem maradásukkal megkockáztassák, hogy a hatósági gyerekfosztás áldozatai lesznek.

A zaklatások láttán sok cigányunk valóban vette a sátorfáját, s tömegesen menekült el az országból. Amikor az I. világháború után a magyar hadifoglyok hazajöhettek Oroszországból, többen elbeszélték, leírták, hogy olyan egykor volt magyar cigányokkal is összehozta őket odakinn a sors, akik előbb Lengyelországban, majd a cári birodalmában vándoroltak. Emlegették azt is, hogy jó pár ilyen romát erős honvágy gyötörte. **Samassa János** képviselő 1907. október 24-én az országházban a bel- és igazságügy-minisztert interpellálta cigányügyben. Többször is élénk helyesléssel kísért felszó-

lalásában néhány konkrét bűneset kapcsán erősen általánosítva: vándor rablógyilkosoknak nevezi a romákat, s sürgős kormányintézkedéseket kér ellenük. (Az év végén Cigányügyi kormánybiztosságot állítottak fel, amelynek vezetésével **Joanovich Sándort** bízták meg.)

A nyomozóhatóság az egyre erősödő kritikákra, és társadalmi nyomásra fokozódó erőfeszítéssel válaszol. Sok mindennel próbálkoznak. Ekkor vetették be például Magyarországon először az ujjlenyomat-vizsgálat eszközét, ami ráadásul eredményre is vezet. Lassan több értékelhető, a kipüfölt vallomásoknál erősebb nyomra lelnek, s eljárásuk egyre inkább csakis az igazi tettesekre szűkül.

Az elkövetők valóban cigányok voltak, akiket annak rendje és módja szerint el is ítélték. Tizenhét elkövetőt állítottak bíróság elé, akik a tárgyaláson is elismerték, hogy lopásból és csalásból élnek „nem lévén rendszeres foglalkozásuk, semmi legkisebb jövedelmi forrásuk a világon”. A bíróság három vádlottat életfogytiglani, hármát – köztük **Kolompár Balog Tuzát** a sajtó által leginkább „népszerűsített” elkövetőt – tizenöt évi fegyházbüntetésre, a többieket is hosszabb-rövidebb szabadságvesztésre ítélte.

A dánosi esetet értékelő Jogász Szemle az 1907/33. számában több tanulást is megfogalmazott Iusticia szolgálói számára. Az egyik legfontosabb megjegyzéseként ezt írta a magát meg-

nevezni nem kívánó szerző: „A cigányok bűncselekményei a magyarországi kriminalitás tömegének igen kis részét teszik ki. A cigányok bűncselekményei az emberi életet alig veszélyeztetik, elsősorban a vagyonbiztonság ellen irányulnak. Erőszakos, kegyetlen intézkedések tehát semmi esetre sem támaszkodhatnak az állami végszükség mentségére. A javíthatatlan csavargók, a lopást iparszerűen űző kisebb tolvajok életfogytiglan való internálásának eszméje nem nálunk merült fel először... De az a kívánság, hogy egy egész néposztályt bűncselekmény rábizonyítása nélkül személyes szabadságától megfossszanak, kriminálpolitikai követelések terén tudomásunk szerint egyes-egyedül áll.”

Való igaz: a dánosi ügygel új szakaszába lépett a bűnüldözés, az igazság-, illetve jogszolgáltatás. Innen gyökerezik – maig kiirthatatlanul – a „cigányság bűnözői hajlamáról” és a „cigánybűnözésről” alkotott, időnként a genetikailag kódolt gonoszság képzetét keltő legtöbb elképzelés. Ekkor talált minden korábbinál szélesebb társadalmi körben hitelre az a tömény és általános előítélet, amely azóta is nemzedékről nemzedékre hagyományozódott át, újabb és újabb generációk életét keserítve meg.

Dános – anélkül, hogy tudatosulna – ma is bennünk él, hisz következményeit kénytelenek vagyunk elszenvedni. Romák, magyarok egyaránt.

Hegedűs Sándor

Népi megfigyelések, babonák és időjósló napok az év nyolcadik havában

„Ha augusztus zivataros, esős szeptember lesz.”

augusztus 1.

„Ha Vasas Szent Péter napján még eső lesz, lesz kukorica, de ha még akkor se esik, gyűhet a Duna vize is, nem lesz kukorica”

augusztus 1–10.

– Ha Pétertől Lőrincig nagy a hőség, soká fehér lesz a tél.

augusztus 10.

- Ha Lőrinc vértanú napján szép az idő, jó lesz a bor és hosszú lesz az ősz.
- „Lőrinc napja, ha szép, sok a gyümölcs és ép.”
- Lőrinc napja után már nem nőnek a fák.
- Ha Lőrinc-napkor esik, vége a dinnyének.

(Lőrinc napja a naptár elcsúszása folytán került augusztusra, így a híres és sokat emlegetett „dinnyébe pisilés”, azaz a névnapjától történő jelentős dinnyeműség-romlás szeptember 5-re, névnapja eredeti helyétől értendő.)

augusztus 12.

- „Ha napfénnel mosolyog be Klára, bő termés vár az almára.”

augusztus 15.

- Nagyboldogasszony napja derült idejével jó gyümölcs-termést ígér.
- Őszkezdő nap, a kánikula vége.
- „Aki e nap almát ás a földbe, gazdag gyümölcs-termést remélhet jövőre.”
- A „kétasszony köze” idején (aug. 15.–szept. 8.) keltetett tyúkok lesznek a legjobb tojók.
- „Aki Kétasszony közt szeret a párjába, sűrű tartó húság lesz a hozománya.”

augusztus 16.

- „Ha a szarka párosan száll, sokáig eltart még a nyár.”
- Szent Rókus, a ridegen tartott szarvasmarhák védő-szentjének napja.
- „Annak a gulyásnak, aki e nap meggyfabotot farag: nem gyérítik jószágait a tolvajok s a vadak”

augusztus 20.

- A beregi Tiszaháton úgy tartják, hogy István napkor mennek el a gólyák.

augusztus 24.

- „Szent Bertalan napján micsodás az idő, az egész ősz olyan lészen.”
- „Aki ma vesz gubát, subát – jövőre is kap majd munkát.”
- Régen az e napon köpült vajnak varázserőt, gyógyerőt tulajdonítottak. A búzatáblába is vittek egy kanálnyit, hogy a gabona meg ne fergesedjen, a lencsét, babot is megdörgölték vele, hogy ne zsizsikessedjen.

augusztus 25. (Lajos, Ludovika)

- E nap a templomi miséről egyenesen haza kell térni, s a kertben egy kis (egy arasznyi) L-alakú „Ludovikaárkot” kell ásni, amibe ha mézet cseppent, akkor megédesül az ember élete és a csókja is.

augusztus 29.

- Ha Szent János napján esik, nem lesz dió esik az eső, s vége a dinnyének.
- Szent János fővétele napján, ha igen esős az idő – ártalmas a kerteknek.
- Aki e nap hajnalán éhgyomorral kamillafőzetet kortyol-gat, öregkorára igen bölcs lesz.

háas

Hegedűs Sándor

FEHÉR FÜZET

2006

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda (NEKI) Másság Alapítványa 2005 óta évente – a 2004-es azonos című, s hasonló tartalmú fénymásolt spirálozott füzetet is beleszámitva – idén tizenharmadszor jelentette meg legfontosabb eseteit ismertető évkönyvét. A *Fehér füzet 2006*-ot *Iványi Klára* szerkesztette.

A mostani beszámoló tizenhárom új esetet ismertet részletesen. Egy zalaegerszegi roma asszonyét, aki egyszerre jelentkezett pénztárosnak a nem roma barátnőjével, s az előzetes szűréseken (az orvosit is beleértve) mindketten megfelelték, ám a személynévi osztály vezetőjének ígérete ellenére, őt – ellentétben a barátnőjével – mégsem vették fel, noha számos pénztárosi állásra kerestek és vettek fel embert azután is. A hátrányos megkülönböztetés gyanúja miatt a munkáltatónak a bíróság előtt kell felelnie.

A NEKI képviselte s – kivételesen peren kívüli megoldással – meg

is oldotta azt a meglehetősen gusztustalan munkahelyi konfliktust, amelyvel az egyik közlekedési vállalat középvezetője alázza meg roma dolgozóját. Közvetlen vezetője naponta sértegette a roma buszsofőrt a kollegái előtt, s az a bizonyos középvezető mindezt nem volt hajlandó kivizsgálni, sőt – a panasztévőt, aki addig 24 évet vezetett le addig balesetmentesen, újabb megaláztatást okozva, pályaalakmassági vizsgálatra küldte. „A belőle áradó illatanyagával visszatetszést kelt úgy a kollegái, mint az utazóközönség tagjai között” – állt a vizsgálatkérő levelében. (Mennyivel finomabb körülírás, mintha csak az szerepelt volna benne, hogy „bűdös cigány”? Mégiscsak van haladás a 21. század, a harmadik évezred elején!).

Az újabb fejlemények miatt is olvasnunk kell a tavalyi kötetben megismert budapesti tíztagú (!) roma családról. Számukra a kerületi önkormányzat méltányosságból utalt ki egy komfort nélküli 30 m²-es (!) lakást, ám mivel a ház lakói aláírást gyűjtöttek ez ellen, szerződést bontottak az öt kiskorú gyereket nevelő családdal, s újra hajléktalanná igyekeztek tenni őket.

Az iroda jogászai egy óvoda-összevonás ügyében is eljárak, amelynek nyomán a mai napig is, a többiekől – mintha a romaság valami fertőző betegség lenne – elkülönítve foglalkoznak a cigány gyerekekkel. Ebben az ügyben intézkedését kérve, az országgyűlés kisebbségi biztosát is megkeresték. Egy iskolával szemben pedig azért jártak el, mert egy roma asszonynak csak úgy voltak hajlandók elveszteni bizonyítványa másolatát kiállítani, ha a jogszabályban meghatározott összeg több mint háromszorosát fizeti.

Az eseteket évről évre olvasva, egyre inkább meggyőződésem lesz, hogy hazánk vendéglátó vállalkozói olyanok, mint a hajdani francia királyok voltak. A Bourbonokról járta ugyanis hajdan az a mondás, hogy semmit sem tanultak, és semmit sem felejtettek. Ismét előfordult (s hány helyen eshet meg, amiből nem lesz ügy, mert perelni sem memek?): két lány betér egy jó nevű szórakozóhelyre, oda megy a kiszolgálóhoz, s két üdítőt kér tőle. Nem hogy azt nem kapnak azonban, hanem üzletvezetői segédlettel kikergetik őket. (Később a biztos pervesztést és presztízvesztést látva, ugyanez a férfi peren kívül száz-százezer forintot fizetett nekik fájdalomdíjként, csak hogy visszavonják bírósági keresetüket.)

Panaszt tettek egy ABC-áruház üzemeltetője ellen is, aki rendszeresen nem hajlandó kiszolgáltatni a helyi romák jelentős részét. A helyzet önmagában is döbbenetes, még inkább azzá teszi azonban, hogy a panaszosok beadványát maga az ügyben saját hatáskörrel rendelkező – de intézkedésre rest – helybeli jegyző továbbította a jogvédő irodához.

Egy sérelmező azt panaszolta fel, hogy egy koccanásos balesetnél a kiérkező rendőrök megalázóan és lekezelően bántak vele, feltűnően másként viszonyultak hozzá, mint az ütközés másik, nem roma szereplőjéhez. A NEKI munkatársai az ő ügyében is eljárak.

Mindezeknél jóval cifrább az az eset, amely során úgy tartóztatott le, s tartott őrizetben a rendőrség csoportos garázdaság gyanúja miatt egy cigány fiatal embert, majd úgy ítélte el első fokon négy évre a bíróság, hogy közben számos bizonyíték cáfolja a bűnösségét. (Éppen egy másik városból tartott haza a fellépéséről, s még javában a vonaton ült akkor, amikor a terhére rótt bűncse-

FEHÉR FÜZET

2006

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda beszámolója

NEKI
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda
Másság Alapítvány

lekményt elkövették. Ezt tanúk, de a leghitelesebb tanúknál pártatlanabb mobiltelefon-cellainformációk is igazolják.) Jó ideig olvashatunk majd róla, hiszen a másodfokú tárgyalás is kemény munkákat ró a jogvédőkre, így a következő Fehér füzetben (füzetekben?) folytatásával is találkozni fogunk.

Súlyos bűncselekmény sértetteként kért az Irodától jogi képviselést az a roma férfi, akit falujában egy cigányellenes kijelentéseiről közismert szomszédja a szóváltás hevében hasba szúrt, majd sorsára hagyott. (Nem ez volt az első tettségességig fajuló eset a támadó és a környék roma lakói között.) Jellemző epizód: a nyomozók a sértettet a kórházban – az életmentő műtétek követően alig két-három nappal – hallgatták ki, annak ellenére, hogy a sértett közölte, olyan rosszul érzi még magát, hogy nem képes koncentrálni, érdemi vallomást tenni. A kihallgatás mégis megtörtént, noha a kórház orvosa is nyomatékosan kérte őket, hogy ne zavarják a frissen műtött beteget. Az elkövetőt ugyanakkor még csak őrizetbe se vették.

Most pedig arra kérem a tisztelt olvasót, dőljön hátra, s képzelje magát a következő helyzetbe! A családjával kerékpározik. Megállnak, hogy megpihenjenek. Leszáll a kerékpárjáról, s betér a benzinkúti üzletbe. Szalámit, szeletelt kenyeret, kiflit és joghurtot vesz. Fizet annak rendje és módja szerint, majd a pihenőhely asztalához ül. Megvárja, míg a lánya megterít, majd szétosztja az enni-valót. Békésen falatoznak, amikor odarohan a benzinkút egy alkalmazottja, s közli, hogy majd ő tesz róla, hogy többet önök ne egyenek. Felugrik az asztalra, s szörnyű indulattal szétrugdálja, megtapossa a kifizetett ételeket, majd a felsőruházatuknál fogva ráncigálja a családtagjait, az egyiket még teljes erőből combon is rúgja. A menekülőre fogják: ketten a temetőn át, ketten a kukoricáson keresztül utat törve futnak el az őrjöngő alak elől. Este fele visszaóvataskodik az ott hagyott kerékpárokért. Ekkor újabb heves szóváltás kerekedik, aminek végén úgy lefejelik, hogy nyolc napon túl gyógyuló sérülésekkel kénytelen ismét otthagyni a „csatahelyet”. Büdös cigányok! – kiabálja az a nyilván fölöttebb jó szagú benzínmérő náci, akitől végül csak a rendőrök tudják elvenni s visszaadni

a bicikliket. El tudja képzelni, hogy mit érezne? (Ja, és még egy nagyon fontos adat! Mindez úgy esik meg, hogy megelőzően nem is találkoztak még a garázda fickóval, semmiféle korábbi kapcsolatban nem voltak vele.) Hát ez is megtörténhet napjaink Magyarországon valakivel, ha – néhai **Rác Lajos** kollegánk szavait idézve – a kreol bőr foglya.

Aki a kezdetektől végigkíséri a NEKI működését, emlékezhetsen rá: eleinte az agresszív erőszak, a bőrfejük ténykedése, szomszédi inzultusok döbbsentettek meg bennünket. Utóbb a settenkedő, alattomos hátrányokozások, még később a hivatalok bőrszín-érzékeny packázásai váltak nyomasztóvá.

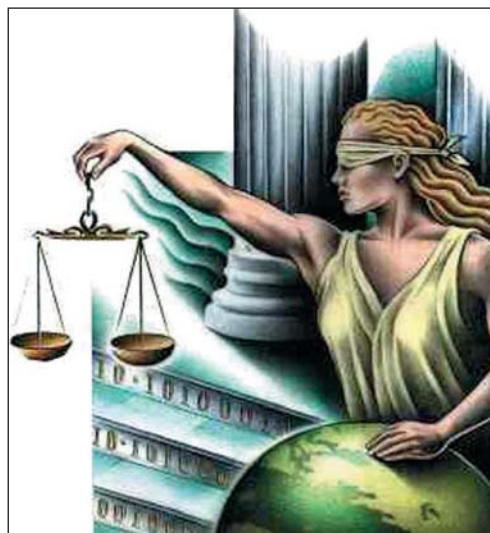
Hogy most se lehessünk igazán nyugodtak – ha érzékenyen olvasunk –, arról a bíróságok gondoskodnak. E sorok szerzője azok közé tartozik, akik nem csak jogszolgáltatást, hanem igazságtevést várnának el a törvény szolgáitól. Iusticiát, az igazság és a jog istenasszonyát azért szokás szemére kötött kendővel ábrázolni (szobra vagy képe a legtöbb bírósági palotánkban ezért és így áll ott), hogy figyelmeztessen: „vakon” (s hagy tegyem epésen hozzá: színvakon), azaz előítéletektől mentesen kell mérlegre tenni minden érvet.

Nos, van egy Iusticiával egykorú mondás: „Kétszer ad, aki gyorsan ad”. Ez az igazságadásra hatványozottan igaz. Töredékét teszi, teteti csak jóvá az elszennvedett kínoknak, megaláztatásoknak és károknak, sőt maga is fokozza a bajt, aki hosszú évekig hagyja húzni a jogerős ítélezést.

A kellő időben meghozott ítélet visszatartó ereje szertefoszlik, ha a büntetés vagy jóvátétel messzire elmarad, igen távol kulloghat a büntől. Akkor már csak úgy van hírértéke az ítéletnek, ha az összes botránylapban újra és újra felidézik azt a helyzetet, ami kiváltotta. Ez pedig amellet, hogy a verdikt kihirdetéséig többen elkövetik ugyanazt a vétket vagy bűnt, az egykori sértett számára újabb kellemetlenségekhez, megaláztatásokhoz vezethet.

Talán nem járok messze az igazságtól, ha a szállóigét megfordítva ál-lítom: Nem ad az, aki késve ad! (Vagy legalábbis csak töredékét annak, amit időben adhatott volna.)

A füzet első részében a NEKI által indított ügyekben született tava-

lyi ítéletekről számol be. Az ártatlanság vélelmének szabályai szerint jogerős bírósági elmarasztalásig senki sem tekinthető bűnösnek, így következő mondatok tényállításaihoz mindig tessék hozzágondolni a „véltetően” kifejezést is!

Még mindig nem zárult le azoknak a roma családoknak a kárpótlási ügye, akiknek annak idején Budajenőn a II. kerületi Önkormányzat eldózeroltatta a bérlők által számukra ideiglenes lakásként átadott házait. A Fővárosi ítéltábla részben helybenhagyta a javukra hozott első fokú ítéletet, részben azonban megismételt eljárás lefolytatására kötelezte az első fokú bíróságot. Természetesen annak újabb határozata ismét megfellebezhető lesz, amit – ha bármelyik fél él ezzel a jogával –, másodfokon újra meg kell majd tárgyalni. Az ügy tehát minden bizonnyal elhúzódik még egy darabig. Hogy 2002. augusztus 13-ától, amikor a részben kimondható jogsértés megesett, hol, hogyan és miből élnek a hatóságilag lakástalanná, hajléktalanná tett családok? Kitérdekel?

R. Róbert is régen vár az ítéletre. 2004-ben szenvedett el származása miatt munkaügyi hátrányt, ám 2007 áprilisában még mindig tárgyalja a bíróság az ügyét.

A tavalyi évet összegző kiadvány három olyan esetet is ismertet, amelyben az Iroda rendőrök ellen kezdeményezett eljárásokat a hivatalos eljárásuk során, roma személyek sérelmére elkövetett különböző bűncselekmények miatt. Sajnálattal, hogy továbbra is azt kell megállapítaniuk, hogy „szinte lehetetlen jogorvoslathoz jutnia azoknak a személyeknek, akik rendőrökkel szemben igyekeznek sérelmeik jogi orvoslását

elérni. Mint az a részletes beszámolókból is kiderül, ezek az ügyek – a korábbi évek tapasztalataival meg- egyezően – 2006-ban is komolyabb eredmény nélkül zárultak. Legtöbb esetben az eljárást már a nyomozati szakban megszüntetik, de ha vád- emelésre kerül sor, általában akkor is felmentéssel zárulnak.

Több mint sajnálatos, hogy ta- valy megint keletkezett rendőrségi kényszervallatásról jegyzőkönyv és feljelentés. Három, kihallgatás közben többször bántalmazott ci- gány fiú volt a sértett. Az esetle-

írások között az ő történetük is elolvasható.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda munkatársai nemcsak a jogi képviselettel kívánják szolgálni a rászorultakat. A bíróképzésben, valamint a munkaügyi központok alkalmazottainak és a munkáltatók képviselőinek antidiszkriminációs képzéséből is részt vállalnak. A jog- sérelem megelőzését, a jogpropagan- dát legalább annyira fontosnak tart- ják, mint azok felkarolását, akik jogsérelmet szenvedtek, és jogi kép- viseletet kérnek.

E törekvésük roppant rokonszen- ves, s feltétlenül folytatandó.

Az Iroda és az Alapítvány tev- kenységéért hálával tartozik nemcsak a kisebbség, a többségi társadalom is. Köszönet érte!

* * *

(A kiadvány korlátozott számban a NEKI címén szerezhető be, de – a szándékok és előzetes bejelentés szerint – rövidesen az internetre, a szervezet honlapjára is felkerül.

AMARA GINADYAKO POLCO

Hegedűs Sándor

PARNI IRKA 2006

E Nemzeti és Etnikai Ki- sebbségi Jogvédő Iroda-ko (NEKI) Kaveripesko Ala- pitvanyo kathar 2005 ande sako bersh – ande 2004-to bersh jekha shpiralozisarda irkasa kethane – ande kado bersh aba deshutrintovar si peski legmajfontosho ginadyi. E *Parni irka 2006 Iványi Klára* ser- kestisardas.

Kadi ginadyi deshutrin nyeve historiiji iskiril tele. Jekha zalaeger-

segoska romana romnyaki historiija, kon peska ungrika amalicasa ketha- ne kamlas te kerel butyi, sar penz- taroshica, thaj selduj saste sas angla o satyari. O sheruno kade phendas lake, hoj opre lela, de chi lasla opre, de laka amalica ova. Maj inke rodine kesave butyarican, de la chi le opre. Pala kodo le sheruneske angla o mujalipe trubul te tordyol.

O NEKI kepvishelisardas vi kado problemo thaj chi trubulas te zhan ko mujalipe, kaj jekhe busoska fir- mako mashkarutno sheruno alzisardas peske romane bu- tyares. Lesko sheruno sako dyes sertegetisardas le romane bu- soske tradares thaj kado mashka- rutno sheruno chi kamlas te vizhgalisardes kado. Le romane tadas, kon 24 bersh kade zha- las le busosa, hoj chi kerdas karambolo, pe kesavo vizhgalato bishadas, kaj phenen, voj zhanel vaj chi zhanel te tradel o buso. „Anda leste kesavi sung avel, so chi fajol le manushenge, kon po buso dromen.” – sas ande lesko lil. (Sodenca majfajno-j krujal iskiripe, sar te na kado avilasas ando lil „khandino rom”? Vi inke si kultura ande 2007-to bersh.!)

Anda le nyeve dyelura trubul te ginavas ande nachile bersheski ginadyi pa pinzhardi deshe zhenengi (!) romani familija. Lenge le ke- rületesko pes tradipe das jekh tranda (!) kvadratmerosko, bikomfortosko kher. Le manusha, kon ando kher beshline tele iskiripe rode, te na den lenge o kher. Atunchi chi iskirisarde tele o serzodesho thaj e familija le panzhe cine shavorenca kamline te keren bikhereske.

La oficijake mujale pala jekh ovoda zhaltar, kaj vi adyes le romane shavore naj kethane le kavre raklen- ca. Ande kado dyelo lesko zhutipe mangindo, le parlamentoske majcini- peske biztoschos rodine. Vorta jak- henca jekha shkolaso anda kodo ge- linetar, ke jekha romana romnyake numa kade dinesas nyevo bizonyit- vanyo, ke voj xasardas pesko dul- mutno lil, hoj trinvar majbut love kamle te potyinel, so ando kris si.

Sar ginavav le historiiji, maj inke kade gindyisarav, hoj ande ungricko them le restorantara kasave-j, sar dul- mut le francicka kraja sas. Pa le Bourbonura phendine, hojchi khan- chi chi sityon thaj chi khanchi chi bistren. Vi akanak sas kado, hoj duj shej andre zhal ande jekh lashe anavesko restoranto, kothe zhan ko

FEHÉR FÜZET 2006

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda beszámolója

NEKI
Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda
Működő Alapítvány

kirchimari thaj mangel duj limona-devura lestar. Na hoj kado chi len, inke le sherunesa kethane avri nashaven len. (Majzebejime kado sheruno shel-shel miji forintura potyindas le shejange, numa te na zhan angla o mujalipe. Voj lashes zhanglas, chi avlaes chachipe.)

Bajo sas vi jekha boltake sherunesa, kon butivar chi kamlas avri te slugisarel bute romane manushen. Kado dyelo zurales interesno-j, hoj o jedyzövo sostar chi zhanglas te zhutisarel, voj majdur bishadas kaj le kriskake feripeski ofijia.

Jekh manush kodo phendas, hoj kana sasles jekh balesheto vurdonesa le shingale na normalno vorbisardine lesa, na kade, kavere maushesa, kon nas rom. Le NEKI-voske butyara vi leske zhutisaren.

Majturcko-j kodo dyelo, kaj o shingalipe kade phandas pe shtar bersh andej robija jekhe romane shavores, hoj sasles but bizonyitekura, hoj voj nas kothe, kaj o bajo sas. (Voj po zibano beshlas thaj gelas khere anda butyi, kana kodo bajo kerdine. Kado vi tanuvura phendine thaj shaj dikhen andel mobiltelefonoske cellavoske informaciovura.) Inke but vrama shaj ginavas pa kado, ke po mujalipe pharri butyi avla inke krisake zhutoren. Ame maj maladyuvasa inke kodole bajosa ande kaver Parni irka (Parne irki?)

Kathar e ofijia manglas zhutipe vi kodo manush, kas lesko somsedo ande per pusadas kana xalinepe thaj pala kodo pe peste mukhlasles. (Na anglunovar mardaspe kodo manush le romenca.) Le rolyara andel nasvalengo kher kode ashunde kodole manushes, hoj voj inke chi hatyardas pes lashes, voj phendas chi zhanel inke te koncentralil. Le rolyara ashundine le manushes, pale vi le sasyara mangline len te na keren. Le pusadine manushes inke chi na phandine andej robija.

Akanak pe kodo mangav le chinsinde ginavares te burdajvel palpale thaj te gindyisarelpe ande kodo gindype! Peska familijasa zhal rotalasa. Tordyon te hodinisaren. Tele uravel paj rotala thaj andre zhal le benzinoska hajingaki bolta. Goj, man-

ro, kifli thaj joghurto kinel. Potyinel sar trubul, maj kaj le hodinipeske thaneski meselya beshel. Azhukarel, sar peski shej bulyharel, maj ulavel o xamasko. Pachasles xan, kana kothe nashel jekh benzinari thaj phenel, hoj voj maj kode kerel, hoj tume kathe te na xan kathe. Opre hutyl pej meselya thaj bara xolyasa punro del le avri potyinde xamaske. Maj cirdel len kaj lenge gada, jekhes inke bara zorasa pe pulpa punro del. Von nashen, dujzhe ne perdal e murmunci, dujzhe ne perdal e karvachi nashen. Ratyi palpale zhal pala le rotali. Vi atunchi xalinepe thaj mardes Khandine roma! – chingardel o lasha sungako nacivo benzinari, kathar numa le shingale zhanen te len thaj palpale te den le rotali. Zhanes te gindyisarestu so hatyaresastu? (Haj inke jekh zurales fontosho informacija! Inke chikana chi maladyilan kodole nasule manushesa.) Thaj kado shaj pecisajvel adyes ande amaro ungricko them varikasa, te siles barnavo morchi.

Kon aba dulmut lel sama le NEKI-voski butyi, shaj serolpe pe kodo, anglunes o agressipe, le morchake shereski butyi, le somsedoske inzultushura shaj ginadam. Maj akanak le hivataloske manusha chi kamen amenge lasho.

Hoj chi akanak te na avas andej pacha – te godyasa ginavas – pa kodo le mujalipe keren. O manush, kon kadal vorbi iskirisardas kodo azhukarel kathar o mujalipe, hoj te del amenge o chachipe. Iustitia, le chachipeski delica anda kodo abrazolisaren kade, hoj lake jakha andre phangle-j. (Lako soboro kothe tordyol ande sa mujalipe.) Voj trubul te kerel korres o chachipe.

Si jekh dulmutani vorba: „Dujvar del, kon sigo del”. Kado pe chachipesko delipe butivar chacho-j. Sigo trubul te zhutisaren kodole manushenge, kas chi dine anglunes chachipe, chi trubul but bersh azhukaraven len.

Te ande mujalipe keren jekh iteleto, atunchi sigo trubul te keren o butetesho, ke le manusha bistren aba, sostar sas kado butetesho. Atunchi inke trubul te phenen le manushenge, sostar sas kado bajo.

Chi phirav dur kathar o chachipe, te kado phenav: Chi del kodo, kon zebejime del.

Ande Parni iskiri si soske dyelurasas ande nachilo bersh. Pune o mujalipe chi phenel avri khonyik chi kerdas bezex.

Inke si kodole romane familjango dyelo, kastar dulmut ande Budajenó o II. keruletesko pes tradipe las lengo kher. O mujalipe ande jekh kotor chachipe das lenge, de inke jekh vorbisaripe trubul te keren. Kado dyelo zurales but vrama avla inke. Hoj kathar 2002. augustushi 13 kaj, sar thaj anda soste trajon le bikhereske familiji? Kaske interesno-j?

Vi R. Robert dulmut azhukarel po iteleto. Ande 2004-to bersh sasles bajo anda kado, ke rom-i, de ande 2007 aprilishi inke chi vorbisaren ande mujalipe pa lesko dyelo.

Ande nachile bersheshki irka trin kesave dyelura si, ande soste e ofijia shingalenca kerel butyi, kaj le shingale kerel peski butyi nasul. Vi akanak kade dikhas, hoj te le shingale kerel nasul dyelura romane manushenca, zurales phares zhanas te las chachipe. Chi ande 2006-to bersh chi lam dosta chachipe ande kadal dyelura.

Zurales nasul, hoj vi ande nachilo bersh sas kasavo dyelo, kaj le shingale mardine trine romane shaves. Vi leni historija shaj ginavas ande irka.

Le NEKI-voske butyara na numa krisake zhutipesa kamen te zhutisaren le manushenge. Ande mujaloske sityaripe kamen te keren butyi thaj andel butyake thana kamen te keren anidiskriminaciovosko sityaripe. Von kade gindyisaren, hoj zurales fontosho-j le krisaki propaganda.

Kadi butyi zurales fontosho-j thaj majdur trubul te keren.

Pala la ofijijaki thaj alapitvanyoski butyi nais trubul te phenel na numa o majcinipe, vi o majbutipe. Nais pala kodo!

* * *

E irka kaj o NEKI shaj kines, de – kade phenen – hoj maj po interneto shaj ginavas.

Fordította: Géczy József

Egészségmagatartás – identitás problémák viselkedéses megjelenése

Roma fiatalok táplálkozási zavarainak szociális háttere

(Részletek Farkas Anikó a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai karának általános szociális munkás hallgatójának szakdolgozatából.)

IV. KUTATÁS

A rendszerváltás óta zajló értékrend-változás a társadalmi, kulturális és gazdasági élet oly sok területéhez hasonlóan a táplálkozási szokásainkban is változásokat eredményezett. Az élelmiszerek korunk fogyasztói számára már közel sem csak fiziológiai szükségleteket elégítenek ki, hanem a fontosnak ítélt értékek elérésének eszközeivé váltak. A táplálkozási szokások társadalmilag meghatározottak, mivel azok visszatükrözik az adott társadalompolitikai, gazdasági fejlettségét, társadalmi rétegződését, kulturális szokásait, valamint a társadalmi kontroll alapelveit. Feltételezhető az is, hogy a kívánt (magasabb) társadalmi státusz kifejezése érdekében a fogyasztók egy része lemond saját megszokott, kedvelt ételeiről és egyéni ízlésének nem megfelelő, nagyobb presztízsűeket választ.

Tehát, a lakosság egészségi állapota a társadalmi jólét indikátora. Populációs szinten az egészség egyik legfontosabb meghatározója a társadalmon belüli egyenlőtlenség – a legszegényebb és leggazdagabb rétegek egymástól való távolságának mértéke iskolázottság, foglalkozás és jövedelem tekintetében. A népesség egészségi állapota, leghatékonyabban és legnagyobb mértékben a legszegényebb rétegeket megcélzó intervenciókkal javítható, amelyek egyúttal az egyenlőtlenséget is csökkentik. Az elérhető adatok alapján Magyarországon a cigányság az a legnagyobb létszámú csoport, amely minden társadalmi-gazdasági paraméter vonatkozásában a legnagyobb mértékben különbözik a lakosság átlagától.

IV.1. A kutatás célja

Kutatásom célkitűzése annak vizsgálata, hogy a fent említett okok mellett az elhízás, illetve más táplálkozási

zavarok valóban a jóléti államokra jellemző életkörülmények következménye-e. Ezen felül kérdés, hogy van-e összefüggés a táplálkozási zavarok kialakulása, a szociális háttér, valamint az etnikai hovatartozás között, továbbá, hogy a roma fiatalok körében is fontos szerepet játszik-e a társadalom által sugallt ideál eszménykép.

IV.2. Hipotézisek

- nincs különbség romák és nem romák étkezési szokásaiban,
- a jóléti társadalomban a magasabb életszínvonallal összefüggő kövérség nem etnikai hovatartozás függvénye: romák és nem romák között nincs különbség,
- a hátrányos szociális helyzetű szegény családokban az egészségtelen táplálkozás alakítja ki az elhízást és ebben az etnikai hovatartozás nem számít,
- az identitás alakulásában az ideális testkép szorosan kötődik korunk ideál eszményképéhez. A serdülő lányok ideálképe etnikai hovatartozástól függetlenül nagymértékben eltér a valóságos testképtől.

IV.3. A kutatás módszere

Vizsgálatomhoz a primer kutatás kérdőíves módszerét választottam, melynek során a vizsgált személyek önállóan válaszoltak. A módszer előnye, hogy kevesebb időt vesz igénybe és ennek következtében nagyobb számú minta felvételére ad lehetőséget. Az általam összeállított kérdőívben zárt típusú kérdések szerepelnek, melynek előnye, hogy az információk kevésbé szerteágazóak és ez által a kapott eredmények könnyebben elemezhetőek. Hipotéziseim szempontjait figyelembe véve a vizsgált személyek testalkatára, szo-

ciális háttérre, étkezési szokásaira, illetve ideálképre irányuló kérdéseket tettem fel. A vizsgálat során elég időt hagytam a kitöltésre, így biztosítva lehetőséget a válaszok visszaellenőrzésére. A vizsgálatot 2007. február végén végeztem. A kérdőívet személyes jelenlétben töltötték ki a tanulók tanórai keretek között.

IV.4. A kutatás célcsoportja

Az elméleti részben taglalt táplálkozási zavarok jelentős része serdülőkorban alakul ki, ezért választottam kutatásom célcsoportjául a 16–17 éves fiúkat és lányokat. Ahhoz, hogy a hipotéziseimet igazolni, illetve cáfolni tudjam, szükség volt eltérő származású – jelen esetben roma és nem roma – mintára.

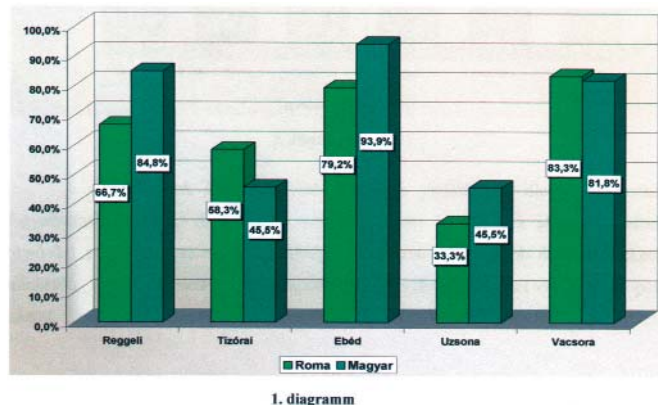
IV.5. A vizsgált minta

A vizsgálati minta kiválasztásánál figyelembe vettem, hogy a célcsoport tagjai két, egymástól eltérő társadalmi rétegből származó diákok legyenek. Ennek megfelelően az alaps csoport tagjai (30 fő) a pécsi Gandhi Gimnázium 11. osztályos tanulói voltak, akik valószínűsíthetően hátrányos szociális háttérrel rendelkeznek és saját bevallásuk szerint roma származásúak. Kontroll csoportként (30 fő) a szekszárdi Garay János Gimnázium szintén 11. osztályos tanulóit vizsgáltam, akik a fent említett csoporthoz képest magasabb életszínvonalú családi közegből származó, kivétel nélkül nem roma diákok voltak.

IV.6. A kutatás eredménye és elemzése

Első hipotézis: nincs különbség romák és nem romák étkezési szokásaiban.

A táplálkozási szokások vizsgálata során olyan kérdéseket fogalmaztam meg, melyek megmutatják mind a napi rendszerességgel alkalmazott étkezéseket (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora), az elfogyasztott élelmiszerek jellegét, fogyasztási gyakoriságukat, továbbá az ételek elkészítéséhez használt zsiradék típusát roma és nem roma származású fiatalok között. Az első diagramm szemlélteti, hogy a válaszadók hány százaléka vesz részt az adott étkezéseken. (1. diagramm)

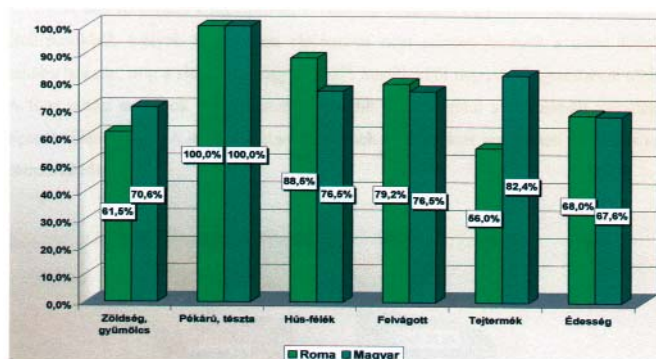

1. diagramm

A tízóraitól, illetve a vacsorától eltekintve jellemző, hogy a nem roma származású fiatalok nagyobb hányada vesz részt a napi étkezéseken (reggeli, ebéd, uzsonna). A téma elméleti háttérének vizsgálatakor számos utalást találtam arra, hogy a roma származású emberek kevésbé kötik étkezéseiket a hagyományos étrendhez.

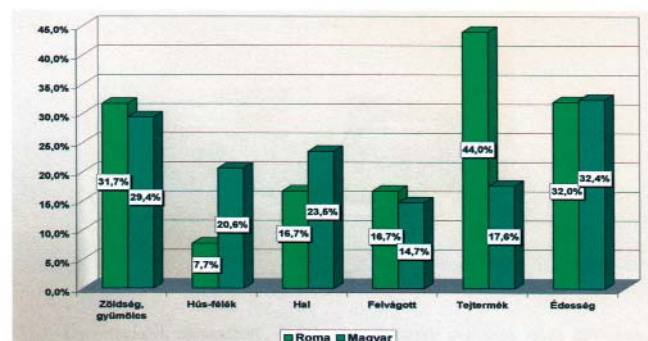
A táplálkozási szokások felmérésében fontos szerepet játszik az elfogyasztott ételek típusa, illetve azok fogyasztásának rendszeressége is. A zöldség és gyümölcs félék, tejtermékek napi fogyasztása és a húsfélék megfelelő arányú fogyasztása mindenképpen az egészséges táplálkozás részét képezik. A kenyértől eltekintve a pékáruk, tészták és felvágottak inkább az előbb említett étel típusok helyettesítésére vagy kiegészítésére szolgálnak és fogyasztásuk csak kisebb mértékben javasolt.

A következő néhány diagramm ezen étel típusok fogyasztásának rendszerességét mutatják napi (2. diagramm) és heti (3. diagramm) lebontásban.

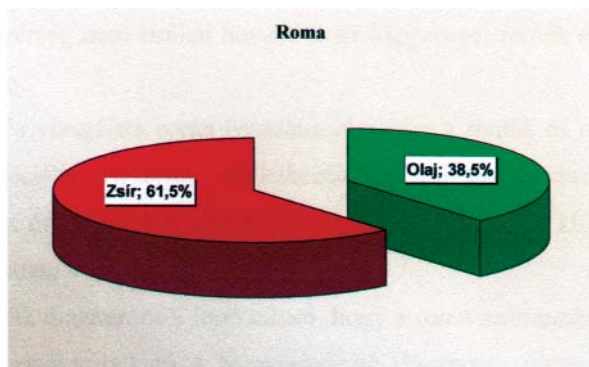
2. diagramm

A roma fiatalok jóval kevesebb zöldséget, gyümölcsöt, illetve tejterméket fogyasztanak naponta, viszont több húsfélét (vörös húsok). Az alapvető ételnek minősülő pékáruk és tésztafélék, felvágottak, illetve az – inkább élvezeti cikknek minősülő – édességek esetében nem mutatható ki jelentős eltérés a két vizsgálati csoport között.

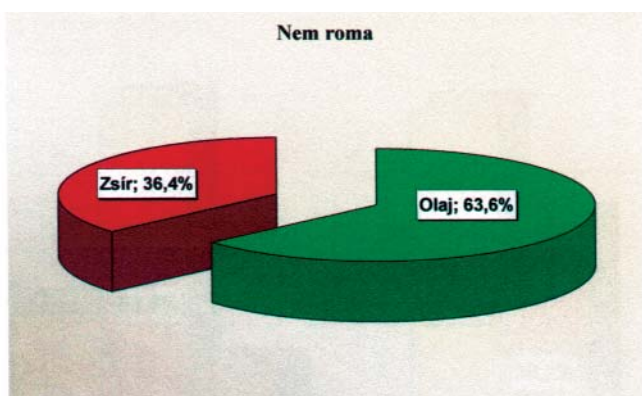
3. diagramm

A heti lebontású kimutatásban is hasonló tendencia figyelhető meg. Azokból az ételtípusokból, melyek fogyasztása elsősorban napi szinten javasolt, a roma fiatalok inkább hetente, míg a ritkábban fogyasztandó húsfélékből naponta fogyasztanak többet. A fogyasztási szokások felmérésének harmadik szempontjául a felhasznált zsiradékok típusát választottam. A 4. és 5. diagramm ennek megoszlását szemlélteti romák és nem romák között.

4. diagramm

A roma származásúak majdnem kétharmada az állati zsiradékokat részesíti előnyben. Ezzel szemben a nem roma származásúak pedig az egészségesebb, növényi olajakat használja hasonló arányban (5. diagramm).

5. diagramm

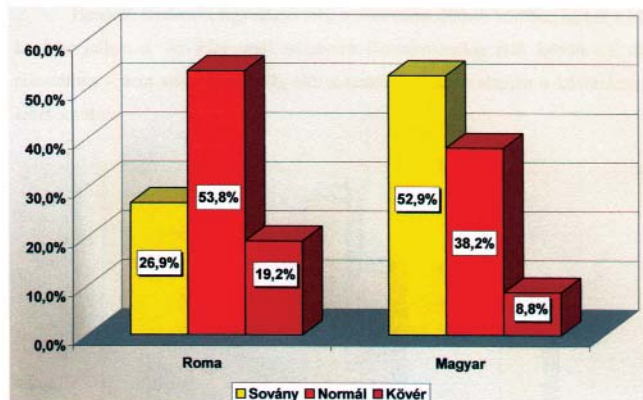
Összefoglalva elmondható, hogy az eredmények mutatnak némi különbséget romák és nem romák táplálkozási szokásaiban. Ezek az eltérések elsősorban az előnyben részesített étel típusok fogyasztásának rendszerességében, illetve a felhasznált zsiradékok fajtájában mutatkoznak meg. Mégis a legtöbb esetben nem lehet egyértelmű párhuzamot vonni az etnikai hovatartozás és a fogyasztási szokások között, hiszen ezt számos egyéb tényező is befolyásolhatja, például a szociális háttér. Ennek kérdése inspirált dolgozatom második hipotézisének felállítására.

Második hipotézis: a jóléti társadalomban a magasabb életszínnel összefüggő kövérség nem etnikai hovatartozás függvénye: romák és nem romák között nincs különbség.

A kérdés vizsgálata során összehasonlítottam a romák és nem romák, illetve a különböző szociális háttérrel rendelkezők testtömeg-indexének megoszlását. A testtömeg-index értékeket úgy számoltam ki, hogy a méterben kifejezett testmagasság négyzetét osztottam a testsúllyal.

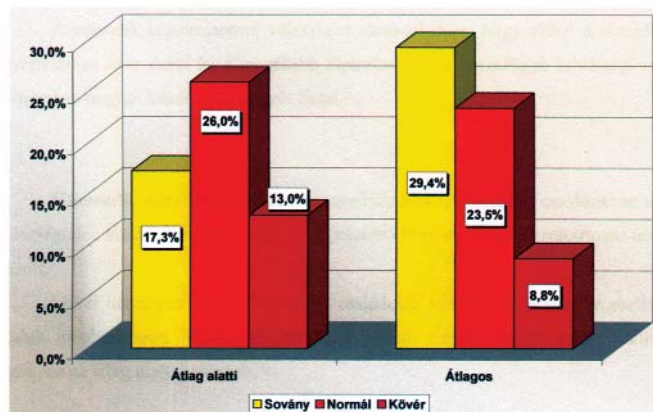
A hatodik diagrammról leolvasható, hogy a roma származású fiatalok több mint fele (53,8%) normál testalkatú. A fennmaradó 46,1% sovány, illetve a kövér kategóriába tartozik. A nem romák esetében eltérő megoszlás mutatkozik a különböző alkatok között. A vizsgált személyek túlnyomó része (52,9%) sovány és

a nem roma fiatalok körülbelül egyharmada mondható normál testalkatúnak. A kövérek aránya százalékban meghatározva minimális. (6. diagramm)

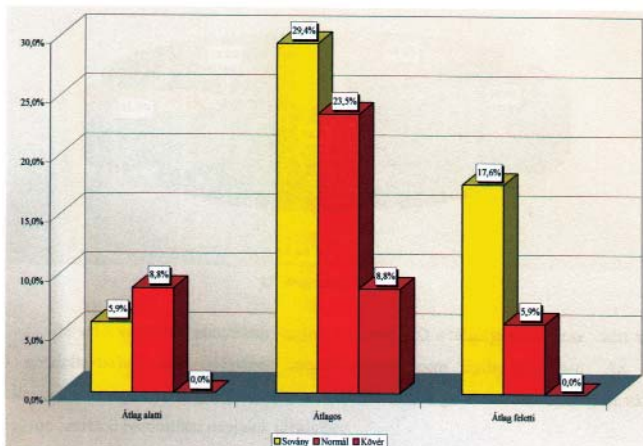
6. diagramm

A hetedik és a nyolcadik diagramm a különböző szociális háttérrel rendelkező, roma és nem roma fiatalok testalkatát prezentálja. A roma fiatalok között nem volt olyan, aki az átlagosnál magasabb életszínvonalú családban él. Az átlag alatt élő romák esetében megfigyelhető, hogy túlnyomó részben normál testalkatúak, továbbá nagyjából egyenlő arányban van jelen a soványság, illetve a kövérség. Az átlagos életszínvonalon élőknel már megfigyelhető, hogy a soványság a normális testalkatnál nagyobb arányban van jelen és a kövér kategóriába is kevesebb roma fiatal tartozik. (7. diagramm [romák])

7. diagramm (romák)

Hasonló tendencia figyelhető meg a nem roma diákok körében is, bár a kövérség kevésbé jellemző. Az

8. diagramm (nem romák)

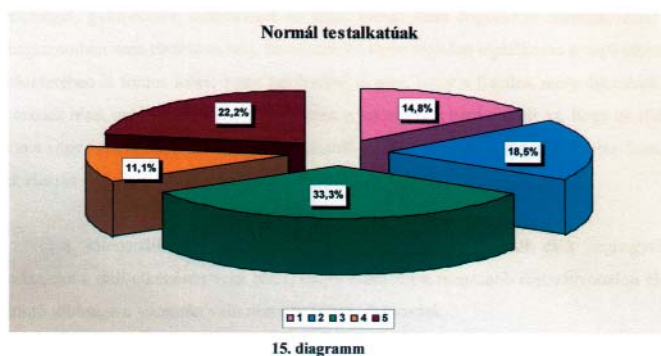
átlagosnál magasabb életszínvonalon élők között – a vártakkal ellentétben – nem volt olyan diák, akit a testtömeg-index alapján a kövér kategóriába lehet sorolni. (8. diagramm [nem romák])

A második hipotézisemre válaszként elmondhatom, hogy ebből a vizsgálatból egyértelműen nem derül ki a magasabb életszínvonallal összefüggő kövérség, mert a mintámban nagyon kevés volt a kövér fiatal.

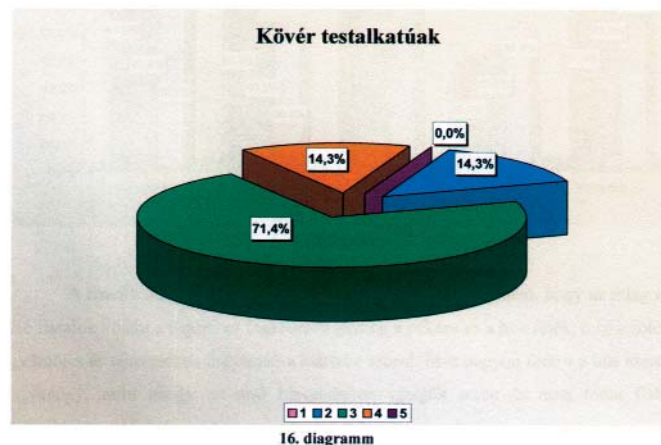
Harmadik hipotézis: a hátrányos szociális helyzetű szegény családokban az egészségtelen táplálkozás alakítja ki az elhízást és ebben az etnikai hovatartozás nem számít.

Mivel hátrányos helyzetű szegény családokat vizsgáltam, ebben az esetben az általuk meghatározott jövedelmi helyzetet vettem figyelembe és amire fókuszálni fogok, az az átlag alatti kategória.

A normál testalkatúak között már nagyobb (összesen 33,3 %) azoknak az aránya, akik nincsenek eléggé megelégedve jelenlegi alkatukkal és azoknak a száma is jóval nagyobb, akik nem, vagy egyáltalán nem akarnak magukon változtatni. (15. diagramm)

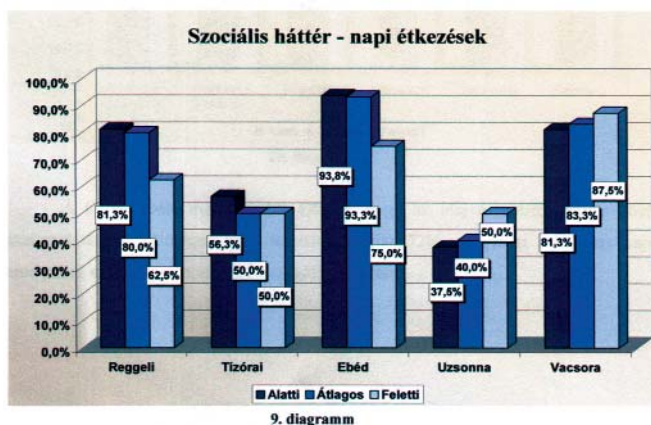
Mivel a vizsgálati mintákban nagyon alacsony volt a túlsúlyosok száma, ezért az ő gondolkodásbeli különbségeinek megmutatására nem nyílt alkalmam. Az ő válaszaikból csupán azt a következtetést tudtam levonni, hogy nincs közöttük olyan, aki nagyon szeretne hasonlítani napjaink ideáljához. (16. diagramm)

Hipotézisemben azt állítom, hogy az elhízás az egészségtelen táplálkozás következménye, ezért vizsgálatomban különböző termékfajtákat soroltam be a

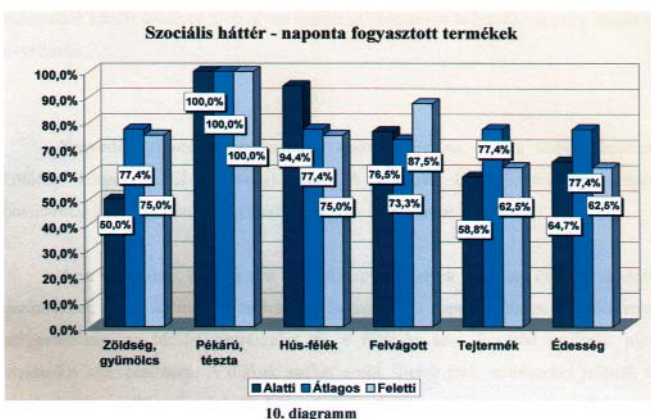
szerint, hogy melyik egészséges, illetve egészségtelen. Egészséges termékfajtának veszem a zöldséget, gyümölcsöt, tejterméket és halat (senki nem fogyasztja naponta, ezért a diagrammban nem tüntettem fel). Szerintem az egészségtelen táplálkozás a napi étkezés tekintetében is fontos lehet. Ezért kérdeztem rá arra, hogy a fiatalok mely étkezéseken vesznek részt napi rendszerességgel. Ebben a tekintetben nem számít az, hogy az illető roma vagy nem roma, mert ha egészségtelenül táplálkozik, akkor hatványozottan fennáll az elhízás veszélye.

A kilencedik diagrammból kiderül, hogy az átlag alatt élők legnagyobb százaléka a déli étkezéseken vesz részt. Ezzel szemben a magasabb életszínvonalon élők döntő többsége a vacsorán való részvételt tartja fontosnak. (9. diagramm)

A tizedik diagrammban szereplő adatok alapján elmondható, hogy az átlag alatt élő fiatalok között a legtöbbet fogyasztott termék a pékáru és a hús-félék, míg a zöldség, gyümölcs és tejtermékek fogyasztása háttérbe szorul. Itt is nagyon fontos a hús szerepe – ugyanúgy, mint ahogy az első hipotézisben vizsgált roma és nem roma fiatalok termékfogyasztásánál.

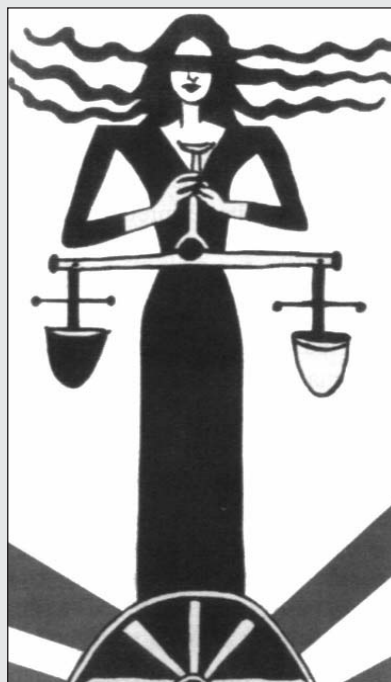
Bár egyértelmű párhuzamot nem lehet vonni, de nincs nagy különbség a romák és az alacsony vagy átlag alatt élők termékfogyasztása között. Azonban megfigyelhető az, hogy a jó szociális háttérrel rendelkező tanulók sokkal több zöldséget/gyümölcsöt fogyasztanak, mint édességet. Ebből arra is lehet következtetni, hogy ők jobban figyelnek arra, hogy milyen a mai ideál. (10. diagramm)

– folytatjuk –

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas,
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Temesvári út 6.
Tel: 06 (45) 416-105

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

„A hivatásos katonai pályát választó roma/cigány fiatalok esélyeinek növelése a katonai felsőoktatásban (ZMNE) és tiszthelyettes képzésben” (2007/2008-as tanév)

Kiíró szerv: Honvédelmi Minisztérium, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet **Határidő:** 2007. szeptember 20.

Ki vehet részt:

A pályázaton azok a **roma/cigány származású fiatalok vehetnek részt**, akik a katonai szolgálati jogviszony feltételeinek megfelelnek:

- büntetlen előélet
- egészségügyi, pszichikai és fizikai alkalmasság
- magyar állampolgárság
- fegyveres szolgálat vállalása

Összefoglaló: A Honvédelmi Minisztérium és a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet pályázati úton pénzügyi keretet biztosít emelt szintű érettségire – **felsőfokú tanulmányokra való felkészítésre**. Az emelt szintű érettségire – felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyamra a 2007/2008-as tanévre **gimnázium vagy szakközépiskola 12. nappali, esti, levelező évfolyamon tanulók valamint a korábban érettségizett roma/cigány származású fiatalok jelentkezhetnek**, akik a ZMNE nappali tagozatán illetve a Kinizsi Pál Központi Tiszthelyettes Képző Központ egy éves nappali képzésén szeretnék tanulmányaikat folytatni.

A pályázat leírása:

A jelentkezők részéről az **alábbi dokumentumok szükségesek:**

- a tanuló önéletrajza, mely tartalmazza, hogy a honvédség állományán belül milyen szakon szeretne továbbtanulni
- érettségi bizonyítvány fénymásolata (a 2008-ban érettségizők a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítvány hiteles másolatát csatolják)
- a helyi cigány kisebbségi önkormányzat vagy helyi cigány civil szervezet, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének ajánlása, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

A pályázatokat **2007. szeptember 20-ig kell beküldeni** az alábbi címre:
Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet (1134 Budapest Tüzér u. 33-35.)

A pályázatok elbírálási ideje: 2007. október 15.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium pályázatot hirdet a roma kisebbségi nevelésben, oktatásban felhasználható kutatások támogatására

Kiíró szerv: OKM

Határidő: 2007. szeptember 28.

Összeg: 100 e-től 1 millió 500 e- Ft

Ki vehet részt:

A pályázók köre: A fenti témák kidolgozására vállalkozó magyarországi kisebbségi kutatóintézetek, kutatócsoportokat működtető jogi személyek, romológiai tanszéket működtető állami és az állam által elismert felsőoktatási intézmények.

Összefoglaló: Az Oktatási és Kulturális Minisztérium **pályázatot hirdet a roma kisebbségi nevelésben, oktatásban felhasználható kutatások támogatására.**

A pályázat célja: A roma kisebbségi óvodai nevelés és iskolai nevelés-oktatás hatékonyságának elősegítése, a roma nyelv(ek), valamint a cigány népismeret iskolai oktatásához segédanyagok készítése.

A pályázat leírása:

A pályázat tárgya: az óvodai anyanyelvi és kulturális nevelés illetve az iskolai nyelvoktatás hatékonyságának javítása, a roma kultúrához való aktív kötődés elősegítése, az iskolás korosztály minél szélesebb rétege vegyen részt a roma kulturális tevékenységekben (hagyományőrzés, irodalom, zene-és táncművészet, képző-és iparművészet stb.)

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium a többéves futamidejű pályázati programok esetében csak azokat a pályázatokat támogatja, ahol a pályázati célkitűzés eredménye a támogatott időszak alatt ténylegesen megvalósul.

A támogatás felhasználásának kezdő időpontja: 2007. október 1. véghatárideje: 2008. április 30.

A jelen pályázaton felhasználható **pénzügyi keret mindösszesen 4 millió Ft**, amelynek pénzügyi fedezete az Oktatási és Kulturális Minisztérium 2007. évi költségvetésében a 11/7/4/3 Nemzetiségi, kisebbségi és integrációs programok támogatása című fejezeti kereten ténylegesen rendelkezésre áll.

A támogatási összeg felhasználható: a kutatási programmal kapcsolatos költségek fedezésére. A pályázat kiírója fenntartja magának a jogot, hogy a benyújtott pályázat alapján meghatározza a támogatandó projektet, projekteket és azok költségétételeit.

A támogatás típusa: egyszeri, vissza nem térítendő támogatás. A finanszírozás módja: előfinanszírozással, legkésőbb 2008. első negyedév folyamán.

Az elnyerhető támogatás alsó és felső határa: – 100.000 Ft–1.500.000 Ft.

A pályázatnak három példányban (1 eredeti és 2 másolati) az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a hiánytalanul kitöltött, aláírt és lebélyegzett **pályázati űrlapot** és annak kötelező mellékletét képező Nyilatkozatot (lásd utolsó négy oldal),
- részletes költségtervet,
- az intézet, ill. kutatócsoport eddigi tevékenységének rövid összefoglalóját,
- a munkában résztvevők publikációs listáját,
- az Országos Cigány Önkormányzat támogató javaslatát,
- 30 napnál nem régebbi létezését igazoló okirat (a felsőoktatási intézmények és az országos kisebbségi önkormányzatok kivételével).

A pályázat beadási határideje (a postabélyegző kelte): 2007. szeptember 28.

(Kéri ellenőrizni, hogy a postán dátummal ellátott bélyegző kerüljön a borítékra!)

A pályázatok elbírálásának határideje: 2007. október 26.

A pályázat teljes dokumentációját egy borítékban, kizárólag postai úton kell eljuttatni az OKMT Igazgatósága alábbi címére: Oktatási és Kulturális Minisztérium Támogatáskezelő Igazgatósága Felsőoktatási Pályázatok Osztálya; 1244 Budapest Pf.: 920. A borítékon fel kell tüntetni: „A roma kisebbségi nevelést, oktatást segítő kutatások támogatása” pályázat. A pályázati dokumentáció (pályázati űrlap, Nyilatkozat) csak elektronikus úton a www.okmt.hu honlapon érhető el.

Jelölés a „Pro Cultura Minoritate Hungariensis” díjra (2007)

Kiíró szerv: MMI

Határidő: 2007. szeptember 28.

Az elismerést olyan Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbséghez /bolgár, cigány, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán/ tartozó személyek, szervezetek kaphatják, akik/amelyek **kiemelkedő tevékenységet végeztek a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek körében az anyanyelvű kulturális örökség megtartásáért, fejlesztéséért, s tevékenységükkel hozzájárulnak a Kárpát-medence népeinek tolerancián alapuló együttéléséhez.** (Például: a kulturális közélet, a közművelődés, művészetek, nemzetiségi média, nemzetiségi kultúra mecénása stb.)

A Magyar Művelődési Intézet a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek számára díjat alapított kulturális tevékenységük elismeréséért **Pro Cultura Minoritate Hungariensis (a magyarországi kisebbségek kultúrájáért)** elnevezéssel. A díjjal emlékérem és díszoklevél jár.

Speciális feltételek

A megadott határidő után – 2007. szeptember 28. – beérkező javaslatokat nem veszik figyelembe.

A díjak átadására évente egyszer a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségek ünnepnapjához kötődően december 16-én kerül sor, melynek rangját az Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti lektorátus által rendezett Nemzetiségi Gála ünnepi programja is biztosítja.

A díjak száma maximálisan mindösszesen 8 db lehet.

A díjat – a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Nemzetiségi Kulturális Szakértői Tanács, valamint a Roma Kulturális Szakértői Tanács tagjainak javaslata alapján – a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti lektorátus főigazgatója adományozza. A díjazásra jelöltek felterjesztése az MMI nemzetiségi munkatársai által összeállított **jelölőlap**on valamint annak mellékleteként maximum 3 oldalnyi indoklással történik. A díj átadása laudációhoz kötődik.

Elbírálás szempontjai:

1. szakmai életút/életmű elismerése
2. adott nemzetiségi közösség folyamatos, tartós működése és a nemzetiség kultúrájában betöltött kiemelkedő tevékenysége
3. az anyanyelvi kultúra bemutatása és elismertetése Magyarországon illetve külföldön
4. nemzetközi kulturális kapcsolatok kialakítása, erősítése

A felhívás és a jelölőlap letölthető a www.erikanet.hu honlapról is vagy igényelhető a 225-6043-as és 225-6041-es telefonszámokon. A jelöléseket a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus címére (postai vagy elektronikus úton) legkésőbb szeptember 28-ig kell elküldeni: MMIKL „Nemzetiségi Gála”, Lukács Mária szakreferens; 1011 Budapest Corvin tér 8.; e-mail: lukacsmb@mmi.hu

„Nemzetiségeink múltja és jelene” c. fotópályázat (2008)**Kiíró szerv:** Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus**Határidő:** 2007. november 30.

A fotópályázaton bárki részt vehet életkortól, foglalkozástól és lakóhelytől függetlenül.

Összefoglaló: A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus második alkalommal hirdeti meg **nemzetiségi fotópályázatát** „Nemzetiségeink múltja és jelene” címmel.

Az intézet e tevékenységével is hangsúlyozni kívánja, hogy Magyarország sokszínű, gazdag kultúrájú ország. Célja, hogy részt vállaljon a történelmi tudat alakításában, részt vállaljon a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek épített és szellemi kultúrájának megőrzésében és vállalja, hogy hozzájárul ahhoz, hogy ez a felbecsülhetetlen érték ismert és dokumentált legyen. A **cél az**, hogy a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek / bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, **roma/cigány**, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán/ **múltját és jelenét tárgyi emlékeken keresztül bemutató fotókiállítás készüljön**. A pályázat célja **továbbá**, hogy a vizuális élményeket minél többen megőrkítsék és egy fotókiállítás keretében másoknak is bemutathassák. A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus a zsűrizett **pályázati anyagból vándorkiállításokat és fotóalbum létrehozását is tervezi**.

A fotó-dokumentációs **pályázat célja** egyfelől, hogy dokumentálásra és bemutatásra kerüljön a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek közös hazánkban épített kulturális öröksége. Másfelől dokumentált és bemutatható legyen mindaz, ami a nemzetiségek megmaradásához szükséges a rendszerváltás után épült, felújításra vagy felállításra került. (pl.: iskola, közösségi ház, emlékmű, emlékkereszt, templomok, kápolnák, kálváriák, temetők, útszéli keresztek, pincesorok, malmok, fogadók, faluházak, régi és mai egyesületi házak, nemzetiségi események stb.)

Kategóriák:

- dokumentumfotók
- művészfotók
- riportfotók

Egy pályázó maximum 15 db fekete-fehér vagy színes – bármilyen technológiával készült **papírképet** küldhet be, a három kategória között bármilyen megosztásban.

A beküldött képek **mérete** 13x18 cm legyen.

A fotókat semmilyen hordozó anyagra nem kell felragasztani!

Az előre elkészített paszpartuk ablakmérete 12,5 x 17,5 cm. (Tehát az ennél kisebb képeket nem takarja, az ennél nagyobbakat pedig túlságosan is. Ezért fontos a megadott méret betartása!)

Valamennyi fotó hátoldalán olvashatóan szerepeljen a – nevezési lappal egyezően – a kép sorszáma, a szerző neve, postacíme, továbbá település, megye neve vagy más pontosabban meghatározható földrajzi hely, ahol a kép készült. A rendezők javaslata, hogy mindezeket az adatokat egy öntapadós etiketre írják rá, s csak ezután ragasszák fel a képek hátoldalára. (Az alapvető információk nélkül beküldött képeket nem továbbítják a zsűri számára.)

A pályázóknak nevezési lapot kell kitölteni. A nevezési lapon szereplő információk egyezzenek a fényképek hátoldalán olvasható felirattal.

A beküldött fotókat a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Nemzetiségi Osztálya archiválás céljából megtartaná, ha ehhez a pályázó hozzájárul. A fotók későbbi felhasználása esetén a szerzői jogról szóló törvény alkalmazása irányadó.

A kiállításra kerülő képeket az Intézet munkatársaiból és az adott nemzetiség szakembereiből létrehozandó szakmai zsűrik választják ki. A kiállítás rendezője a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus. A fotókiállítás megnyitójára és a pályadíjak átadására 2008. március elején kerül sor. A pontos dátumot az érintett alkotókkal időben közlik.

A pályázóknak **nevezési díjat nem kell fizetni**.

Díjazás: 1–5. díj: 5000–5000 Ft értékű fotóművészeti album.

Különdíjak: 10 db 3000–3000 Ft értékű fotóművészeti album. A különdíjak száma a felajánlások függvényében nőhet.

A fotók beküldésének határideje: 2007. november 30.

Zsűrizés: 2007. december. 20.

Értesítés a zsűrizés eredményéről: 2008. január 15.

A kiállítás tervezett megnyitója: 2008. március 1-16. közötti időpontban (Mindazon fotókat, amelyeket a szerzők nem ajánlanak fel archiválási célra, és nem kerül be a kiállítás anyagába az intézet 2008. február 28-ig postai úton visszaküldi.)

További információ: Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus: Lukács Mária (1011 Bp. I., Corvin tér 8.; tel.: (061) 225-6043; tel/fax: 225-6041; e-mail: lukacsm@mmi.hu) A pályázati kiírás anyaga letölthető a www.erikanet.hu honlapról is.

Menyhiért Ilfőkö

Az eperfán termett prímás

Tudjátok gyermekeim az én apám, a ti nagyapátok nagyon jó prímás hírében áll a környéken. Egyszer, amikor én még kislány voltam, Debrecenbe is hívták muzsikálni a Kispipa Étterembe. De anyám, akit apám csak Kukorikúnak hívott, nem engedte, annyira félt egyedül maradni a gyerekekkel. A mi családban anyám döntött mindenben, ezért kapta ezt az érdekes nevet.

A cigány telep ahol éltünk, egy nagy rónaságon terült el. Akik ott laktunk csak egyszerűen Laposnak neveztük. Hogy hivatalosan mi volt a neve, arra már nem is emlékszem.

De arra a mesére, hogy apám-ból hogyan lett prímás, annál inkább. Apám egyetlen gyermeke volt Sára nagymamámnak, mert a nagyapám meghalt a háborúban, s többé nem ment férjhez. Apám hat éves volt, amikor kitört az I. világháború. Sára mama mosni, varrni, takarítani, tapasztani járt a módosabb családokhoz. Szegényesen nevelte apámat, aki kilenc éves korától dolgozott, sarat hordott a vályogvetéshez, meg akinek kellett, fát vágott.

Ott laktak ők is a Lapon.

Apám nagyon szeretett volna megtanulni hegedülni. Naphosszat nézte, hogyan gyakorolnak a muzsikások. A keresztapja, Móc csak úgy adta oda neki egy-két órára a hegedűjét, ha fát vágott érte. De apám nagyon elszánt volt. Mindenáron prímás akart lenni, hiszen az apja is az volt. Nagymamám esténként mesélt neki róla, hogy milyen nagy muzsikás lehetett volna, ha nem marad ott a háborúban. Apám is nagy muzsikás akart lenni. Ezért mindent elkövetett, hogy célját valóra váltsa.

Illusztráció:
Nyári Gyula

A konyhájuk mellett állt egy eperfa, aminek tetejéből Mócék szobájába látott. Szabadidejében innen figyelte, hogy Móc melyik ujját, melyik húrra teszi. Apám elképzelte magában, neki is hegedű van a kezében és rakosgatta az ujjait a nem létező húrokra. Közben mondta magában, hogy gyűrűsujj, kisujj... Szerencsére jó volt a hallása, ügyes volt a keze is, s rövid idő múlva már magától is tudta, hogyan kell muzsikálni. Az új nótákat is azonnal megjegyezte.

Móc csak ámult azon, hogy apám hogy halad előre, egyre jobban muzsikál, ezért nemsokára bevette a bandába.

Nem is kellett soha többé fát vágnia.

A rózsából lett királyné

Elt egyszer egy király a fiatal feleségével. Nem született gyermekük, ezért a királyné nagyon elbúsulta magát. A király is nagyon rosszkedvű volt emiatt. Elment egyszer a királyné egy vénasszonyhoz, aki értett mindenféle kuruzsláshoz, hogy tanácsot kérjen tőle.

– Haj, nehéz dolog ez lányom. Ha lányt kívánsz magadnak, arra még csak tudok tanácsot adni, de fiút soha nem fogsz szülni. Megmondom, mit tegyél! Húsvét vasárnapján, déli tizenkét órakor eredj ki a keresztútra, vigyél ki egy kosárban annyi ételmet, amennyit nem sajnálsz az utakon fáradozó idegektől.

Állj meg a legöregebb fa alatt. Kérd a jó Urmékat adjanak neked egy lányt. Aztán menj ki a legközelebbi folyóvízhez, dobjál bele három tojást. Kérjed a vízi szellemeket, tartsák távol tőled a gonosz varázslókat. Ha ezt is megtetted, fogjál még egy kosarat, rakd tele annyi ennivalóval, amennyit nem sajnálsz az utakon fáradozó idegenektől, és éjszaka tizenkét órakor vidd ki a keresztútra, állj meg a legfiatalabb fánál, kérd a jó Urmékat, hogy tartsanak a te gyermekedtől távol minden gonoszt. Adjanak a te gyermekednek jó sorsot. – És végül, ha mindezzel végeztél, Húsvét hétfőn hajnalban a kilencedik kakasszóra indulj el hozzám, hozd el a két kosár ételmet, hogy nekem is legyen mit adnom az utakon fáradozó idegeneknek.

Az asszony úgy tett, ahogyan az öregasszony tanácsolta neki. Nemsokára másállapotba került, és amikor eljött az ideje, egy gyönyörű szép rózsát szült. És a rózsza, ahogy megszületett nyomban kiszállott a nyitott ablakon át a kertbe, s befészkelte magát egy rózsabokorba. A király, mikor megtudta, hogy a felesége gyermek helyett egy rózsát hozott a világra,

bőszülten sietett az asszonyhoz és így kiáltott rá:

– Hogy tehetted ezt velem, Te boszorkány! Nem túrlek meg

szágomban, tüstént hagyd el a birodalmamat, különben rögtön megöletlek.

Az asszony keservesen zokogva ment a kertbe, simogatta, csókolgatta rózsagyermekét. Ahogy így csókolgatta a rózsát, hát egy harmatcseppet látott meg a kelyhében és akkor egy hang megszólalt.

– Ne sírj édesanyám, idd meg ezt a kelyhében ragyogó harmatcseppet, és ahol csak szükséged lesz rá, mindenütt találsz ételt, italt.

A királyné a lánya útmutatása szerint cselekedett, megitta a harmatcseppet, és elment az országból. Ment mendegélt, egyszer csak egy nagyerdőbe jutott, ahol egy tágas barlangra talált. Azt gondolta magában, hogy ott fog lakni. Nem akart többé embert látni, egyedül, magában akart élni. Mohát és fűvet gyűjtött, azzal rendezte be magának a barlangot. Amikor felébredt, mit látott? Egész napra való ételt és italt a barlang bejáratában. És ez így ment napról napra, hónapról hónapra. Nagy barátságba került az erdő állataival is. A medvék, a farkasok, a rókák a fiaikkal játszottak, táncoltak előtte, hogy jobb kedvre derítsék. A madárcák a legszebb dalaikat dalolták neki, és szebbnél szebb virá-

gok nyíltak a barlangja körül. Így élt sokáig a szerencsétlen királyné: nem tudta mi lehet rózsagyermekével, nem tudta mi lehet a férjével.

Jöttek mentek az évek, és a rózsza ott virított a király kertjében. Ősszel és télen ugyanúgy, mint ahogyan tavasszal és nyáron.

Megbánta már a király a tettét, hogy elzavarta szerelmetes feleségét. Bánatában gyakran felkereste a rózsát, hogy gyönyörködjön szépségében, de valahányszor csak felé közeledett, a rózsza azonnal bezárta kelyhét, s hervadtan csüggött le a szárán. A király szomorúan nézte a lekókadrt rózsaszálat és halkán mormolta magában:

– Csak tudnám, miért hervad el, ha a közelébe megyek?

Ekkor megszólalt egy hang:

– Száműzted anyámat, ott él országod határán egy barlangban, de ha visszaveszed a váradbba, nem fogok többé elfonnyadni tekinteted előtt.

A király kiküldte embereit, keressék meg és hozzák haza a királynét. Ettől kezdve ismét víg élet folyt a királyi várban.

A király leányá-

nak, a rózsának híre ment a világban, sok országból jöttek, hogy lássák a csodavirágot. Nagyurak és királyok drága ajándé-

tovább az or-

kot hoztak neki, gondolván, hogy azok-

tól visszakaphatja emberi alakját. De a rózsza ott maradt a szárán és nem vált leánnyá. Egyszer egy ifjú muzsikus látogatott a király kertjébe. A király és királyné éppen kinéztek az ablakon és hallották, hogyan kiált fel a muzsikus a rózsza láttán.

– Óh, milyen gyönyörű rózsza ez! – és gyöngéden megcsókolta.

Majd leült és olyan bánatos nótát húzott a hegedűjén, hogy a király és a királyné, mindketten elkezdtek hangosan zokogni. De a rózsza ettől a nótától még szebben virított, mint eddig, a kelyhéből meg ragyogó gyöngyök peregtek a földre, a gyöngyök között egy gyönyörű szép leány ugrott ki a rózsából, s megölelte a legényt.

– Ha előbb játszott volna így valaki, előbb nyertem volna vissza emberi alakomat! – mondta boldogan, mert igencsak megtetszett neki a deli legény.

Így aztán a legény ott maradt a királyi udvarban, elvette a lányt feleségül, és aranyos rózsájának nevezte.

Menyfiért Ifdikó

Pã ljémnn dă dudă ánoszkut lutás

Scsic kupijim áme tátá, ávosztru mosu dă farcsé bun lutás or kunuszkut pã pãmînt. O dátã kînd inkã jo fátã mikã ám foszt, sã în Debrecen âl csimá szã lucsászka în krismã lá lulã

mikã. Dá mãmá, pã sinyé tátá ásá o csimá Kukorikú, nu âl lászã ásá frikã âj re kit szã rîmjé szingurã ku kupiji. În ánosztru siljéd, mãmá zîse sigogye lu ált, dájé o kãpátata nume aztã.

Kumpánye, hungyé noj kusztány, în váljé máré o foszt. Sinyé ákulo kusztány csár ásá csimány: Lát. Kit kum o csimá ánume, áje nyis nu âm vinyé în firém.

Dá pã puvásztã áje, kit kum o foszt dă în tátá lutás, áje vinyé în firém. Tátá j-o foszt lu Sára masá-m hãl unu kupiluj, kã mo-sum o murit în há máré bătálã, sã masá nu szã o mãritát dãpã áje. Tátá-m dă sászã ej âj re, kînd sz-o kizdilit há dă zelső bătálã máré. Sára masá o umb-lát szã szpálã, szã kãrpáskã, szã fákã rînd, szã ljipáskã fálu lá máj gãzdás siljéd. În szãrãsi-jé o nivile pã tátá, sinyé dă naã ej o kizdilit szã umbljé szã lukrã, csinã purtã szã fákã vájog, sã lu sinyé o trãbujit, o tijet ljény.

Ákulo or sãzut sã jé în Lát.

Lu tátá ro ár fi plãkut szã în vácã pã lutã. Tatã zî áje ujtã kum lucsescsé. Tátã-j dă krusé csár ásá âj dãgye lutã-j, pã unu-doj sász, dákã tije pãntu áztã ljémny. Dã tátá ro o ávut dãgînd. Ákár kum dã lutás o ávut dãgînd

szã fijé, kã dãnu sã tátãszo áje o foszt. Masá-me mult szãrá o pãrît dã jãl, kit sé máré lutás ár fi putut szã fijé, dákã nu ár fi rãmász în bătálé há máré. Sã tátá áme máré lutás o ávut dãgînd szã fijé. Pãntu áztã ákár sé ár fi fãkut, kit ásá szã fijé.

Lãngã kuljibã álor o sztát o máré ljémnn dă dudã, dă în káré csicsijé în szobã álu Moc o vãzut în lontru. Kînd áve o cãrã dobã dă áise szã ujtã, kit Moc kînd káré zsezsitu hungyé âs punyé. Tátá ásá gãngye, kit sã jãl áré o lutã în mînãs, sã punye sã jãl zsezsicsilje kã kînd sã jãl ár lutã. Sã zîse dă în gînd, kit zsezsit dă virigã, zseszít mik... Nurok o ávut, kã bényé j-o foszt urecse, igyesé o foszt mînyilje, sã pã nu mult dobã má szîngurã scsije kum trãbujé szã lucsászka. Sã pã no kîncsis repé o învácã.

Moc numã szã ujtã, sé repé merzsé tot sã tot máj innencsé tátã, máj bényé sã bényé lucsescsé, pãntu áztã pã nu mult dobã o lata în bándã-j.

Nyis nu o trãbujit dãpã áztã szã tájé ljémny.

Illusztráció:
Nyári Gyula

Királicã dă în flaré dă rug

Gkusztát o dátã on királ ku cîgánkã tînrã. Nu j-or ánoszkut kupil, pãntu áztã királicã ro trisztã o foszt. Sã királu nu áve vojé pãntu áztã. O mérsz o dátã királicã lá o bãbãcsijé, sinyé prisipe lá totu fãsarãlã, kit szã jé ázsucsé.

– Ájoj, gro lukru âj áztã. Dákã fátã áj áve dãgîn, pã áje ás pucse sévã szã ázsut, dã kupil nyis kînd nu vij nascse. Âc zîk sé szã fás. Lá pásces, duminyikã, dãmnyázã lá daã sã zesé sász ducsé áfãrã lá kãljé dã krusé, du mãnkáre ku on kusár, kit numã nu cij szîlã dãlã aminy sztriiny sinyé pã kãljé âsz. Sztã dãszup

ljémn hăl māj bătîrn. Seré dălă buny Urmé kit sză âc gyejé cijé o fătă. Dăpă áje ducsé lá raă karé nu âj dăpărcsé, zburatusescsé în ápă trii aă. Seré álu ápă, morc ku lipigyo, kit sză nu pată sză csé ázsungă drási. Dákă sã áztá áj făkut, ápukă māj o kusár dă mănkaré, punyé în kusár átítă mănkári kit numá nu cij szilă dălă sztriin aminy sinyé âsz pã káljé, lá mézu nopci du lá káljé dă krusé, sztă lăngă há māj tînăr ljémn, seré pã bun Urm, kit sză cijé dă pãrcsé dălă kupiluc áztá, pã tot dtrák. Sză gyeju lu kupiluc bun kuszt.

Dăpă áztá, kînd áj szfărsît ku áztá, lá pásces, lunny kînd kukosu o kîntát má dă naă rîndurj, purnyescésé lá minyé, ádă lá minyé daă kusár dă mînkáre, kit sză fijé sã mijé sé sză da lu sztriin pã káljé.

Cîgánkă ásă o făkut kum bábăcsije j-o zîsz. Pã nu dă mult dobă grasză âj re, sã kînd o vinyit dobă, o farcsé mîndră flaré dă rug o nuszkut. Sã flare dă rug kum o ánuszkut ásă o zbuzrát áfără pã ublok dăcsisz, bás în gárd, sã sz-o puszt în tufă dă flaré dă rug. Királu kînd o scsut, kit cîgánkă-j nu on kupil, dă flaré dă rug o

foszt sã sz-o îngribit lá cîgánkă-j sã ásă muzse pã je:

– Kum áj putut sză fás áztá ku mi-

năszkut pã lume áztá, farcsé sudă j-o

nyé, buszurkană! Nu poc sză rîmîj în lume áme, áku ducsé

hungyé poc, kã csé da pã mort.

Cîgánkă ku plînsz măré sz-o purnyit în gárd, pipije szurută pã flare dă rug. Kum ásă szurută pã rugu, odátă vigye kit pã flare jecsé o raă, sã átunse o szunát on gláj.

– Nu plînszé máme-me, be pã raă áztá sé véz pã minyé, karé ásă szturlusescsé, sã hungyé numá c-o trăbujj, hungyé vij fi, vij áflă mînkaré sã butură.

Cîgánkă dă királ ásă sã o făkut, o buta pã raă sã sz-o purnyit dă în lume áztá. Mirzse, pãse, o dátă csár o ázsunsz în pādure măré, hungyé o áflát o măré gară. Áje o gāngyit în mágă je, kit áise o ságyé. Nu o ávut dăgînd kit sză vādă aminy māj odátă, szîngură o ávut dăgînd sză sádă. O sztrînsz járbă, dă întră áje s-o făkut pát. Kînd sză szkulát, sé o vāzut? Pã tată zuă dāsztulă mînkaré sã butură o foszt în usă. Áztá ásă o mérsz zî dă zî, lună dă lună. În măré urtăsemé o foszt sã ku álatorj dă pāduré. Urzurje, lupurje, vulpurje ku kupijis zsukă în nencséj, kit sză âj fākă vojé māj bun. Păszărije há māj mîndră kîncsik kîntă, sã há māj mîndră flaré dăszfăse

lăngă gară. Ásă kusztă multă dăbă királică szărakă, nu scsije sé pacsé sză fije ku fătă-j, nu scsije sé âj ku bār-bātu-j.

Vinye mirzse ejje sã flare dă rug ákulo âj re în gárdu lu királ. Tamná sã járnă bás ásă kum sã primăváră sã váră.

Sz-o bānăjit má királu kã o zăvărila pã cîgánkáj há plăkut. În bānăjálă mulcsé rîndurj o mérsz lá flare dă rug, kit sză vādă sé mîndră âj, dă ákár kînd mirzse pālă je, tot sză încsizse-sză flare, sã âj lănyikă kápuj zszos. Királu ku zsálje sză ujtă pã flare, sã însét māră-je:

– Dákă ás scsi, dă sé sză uszkă, dákă mă purnyész k lá je?

Átunse o szunát on gláj:

– Áj mănăta pã māmă, ákulo kusztă pã mărzsínă lu lume-c, în gară, dă dákă vij ápukă înnápoj, átunse nu oj uszkă, kînd vij pālă minyé.

Királu o zîsz lu aminyis, kit sză ádukă înnápoj pã cîgánkás.

Dă átunse bun, sã

ku vojé kuszt o foszt járá în hudvāru lu királ.

Lu fătă dă királ, j-o mérsz hiru în tată lume, dă în mult lume or vinyit, sză vādă

pã flare dă rug.

Măré domny sã királi

jor ádusz szkump ajándekurj, dăje kã áje or gengyit, kit dă eje o kăpătă înnápoj kusztuj dă om. Dă flare dă rug ákulo o rāmász sã nu sz-o făkut dă fătă. O dátă on tînăr lutás o mérsz în gárd lu királ. Királu sã királică bás sz-or ujtát áfără pã ublok sã or áhuzît, kum muzsescsé szusz lutásu kînd o vāzuta pã flare dă rug.

– Ájoj sé mîndră flaré dă rug âj áztá! – sã o szurutăta.

Dăpă áje o sãzut zszos sã o trász on kîncsik ku bujé áfelă, kit királu sã királică, kicsis duins or kizdilit sză pînszé ku gláj. Dă flare dă rug dă kîncsik áztá o kizdilit sză fijé māj mîndră, sã dă în je o kizdilit sză vijé áfără mārzsaije pã pāmînt, întri mārzsă o fătă ásă o zsburát áfără dă în flare dă rug, sã o înbrăcăta pã fisoru.

– Dákă māj mânti ár fi lutát ásă sinyivă, māj mânti ás fi kăpătăta înnápoj sză fju om – zîse ku bukurije, kã sză jo áflát dă kupilu.

Ásă kupilu o rāmász în hudvāru lu királ o lata dă cîgánkă pã fătă, sã flaré dă rug, dă aar o csimă.

Fordította: Varga Ilona

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma közösen pályázatot hirdet cigány tanulók részére a 2007-es évre

Pályázhatnak: – az általános iskolák 7., 8. osztályos, a hat évfolyamos gimnáziumok 1., 2. osztályos, valamint a nyolc évfolyamos gimnáziumok 3. és 4. osztályos magyar állampolgárságú cigány tanulói,

1. „TANULÁST TÁMOGATÓ ÖSZTÖNDÍJ” – 3,5-től–4,49-es tanulmányi átlagig,
2. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” – 4,5-es tanulmányi átlag felett,

Az ösztöndíj elnyerésére csak az a tanuló pályázhat, aki elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet!

Javítóvizsgát nem fogadunk el!

Az átlag számításába nem számít bele a magatartás és szorgalom osztályzat!

Előnyt élveznek a pályázatok elbírálása során azok a fiatalok, akik hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Továbbá előnyt élveznek azok a diákok is, akik a pályázat benyújtása során pályázati adatlapjukon jelzik hogy a tanulmányi előmenetelük sikeresebb tétele érdekében milyen egyéb szolgáltatást kívánnak igénybe venni a kapott támogatás terhére.

(A Köznevelési törvény rendelkezései alapján hátrányos helyzetű tanulónak tekintendő az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője illetve szülei legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, fejezték be sikeresen, továbbá az a tanuló, akit tartós nevelésbe vettek.)

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a középfokú továbbtanulást megalapozó általános iskolai tanulmányok folytatását és befejezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot;
- a 2006/2007-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat);
- Ahol szöveges értékelés szerepel a bizonyítványban, a pályázó kérje fel a bizonyítványt kiállító oktatási intézményt, hogy az értékelést érdemjegyekre számítsa át, s azt a hitelesített bizonyítvány-fénymásolatra vezesse fel, vagy állítson ki hiteles igazolást az érdemjegyekről.
- a 2007/2008-as tanévre szóló eredeti iskolalátogatási igazolást;
- a törvényes felügyeletet ellátó szülő/k nyilatkozatát a legmagasabb iskolai végzettségükről;
- előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a lakóhely szerinti település önkormányzat jegyzőjének igazolását a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításáról, a tanuló védelembe vételéről illetve a gyámhivatal határozatának másolatát a tanuló tartós nevelésbe vételéről;
- előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a helyi vagy megyei cigány kisebbségi önkormányzat - ennek hiányában helyi, megyei vagy országos cigány civil szervezet – eredeti ajánlását, mely tartalmazza a tanulmányi ösztöndíj pályázat keretében való támogatás indokolását. (A pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy kizárólag csak a pályázati adatlapon szereplő, alaki és tartalmi követelményeknek maradéktalanul megfelelő ajánlást fogadja el a Kuratórium!

FIGYELEM!

HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL BENYŰKÜLDÖTT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK.

Az ösztöndíj támogatás összege:

1. „TANULÁST TÁMOGATÓ PÁLYÁZAT” esetén
3,5–4,49 tanulmányi átlagig **15.000 Ft.**

2. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” esetén
4,5–5 tanulmányi átlagig **20.000 Ft.**

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást egy összegben folyósítjuk.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE: 2007. SZEPTEMBER 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2007. november 30.

A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb: 2007. december 31.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig tudjuk támogatni a pályázatokat, ezért a pályázatok elbírálása során előnyt élveznek a jobb tanulmányi átlageredménnyel rendelkező diákok.

Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név-, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé soron kívül írásban jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 eredeti példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjen továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodája részére. A problémák elkerülése (az esetleges vitás feladási határidők, a pályázati anyag megküldésének igazolása) végett az ajánlott szelvényt kérjük őrizze meg. A nem ajánlott küldeményként feladott pályázati anyagokért a Közalapítvány felelősséget nem tud vállalni.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1091 Budapest, Üllői út 47-49. Telefon: 455-9030, Fax: 455-9038), vagy felbélyegzett válaszböríték ellenében azt az Iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

PÁLYÁZATI KIÍRÁS ÖSZTÖNDÍJRA

A TÁMASZ ALAPÍTVÁNY PÁLYÁZATOT HIRDET TANULMÁNYI ÖSZTÖNDÍJ ELNYERÉSÉRE

A pályázat célja

A pályázat célja, hogy ösztöndíjjal támogassa a gyermekvédelmi gondoskodás keretében átmeneti vagy tartós nevelésben részesült fiatal felnőttek első diploma megszerzéséért folytatott felsőfokú tanulmányait.

Az ösztöndíj a 2006/2007-es tanévre (12 hónapra) szól, tanéves összege személyenként: 15 – 25.000 forint (a Kuratórium döntésétől függően). Az ösztöndíj adómentes és nem képezi a társadalombiztosítási járulék alapját.

Az ösztöndíjra pályázhat,

- aki magyar állampolgár,
- aki a pályázat benyújtását megelőzően gyámhivatali határozat alapján a gyermekek védelméről és a gyámmügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben szabályozott átmeneti vagy tartós nevelésben részesült,
- akinek az átmeneti vagy tartós nevelése nagykorúvá válásával szűnt meg és a pályázat benyújtásának évében még nem tölti be a 25. életévét,
- és aki valamely Magyarországon nyilvántartásba vett felsőoktatási intézmény nappali tagozatán az első diploma megszerzéséért tanulmányokat folytat vagy felvételt nyert.

Az ösztöndíjpályázat benyújtásához szükséges dokumentumok

- ✓ hiánytalanul kitöltött pályázati adatlap,
- ✓ a pályázó önéletrajza,
- ✓ a területi gyermekvédelmi szakszolgálat igazolása a gyermekvédelmi gondoskodásról,
- ✓ az oktatási intézmény igazolása a tanulói jogviszonyról vagy a sikeres felvételtől,
- ✓ tanulmányi eredményt igazoló index-másolat, amennyiben a pályázó már folytatja a tanulmányait a felsőoktatási intézményben,
- ✓ további nyilatkozatok.

A pályázat beadásával, kihirdetésével kapcsolatos tudnivalók

A pályázatot magyar nyelven két példányban, az erre a célra készült pályázati adatlap hiánytalan kitöltésével, a szükséges mellékletekkel kell benyújtani a megszabott határidőre.

A pályázati anyag beszerezhető a területi gyermekvédelmi szakszolgálatoknál, továbbá számítógépes hálózaton is elérhető a www.budapest.hu, a www.szmm.gov.hu és a www.icsszem.hu weboldalon.

A pályázatokat postán ajánlott, zárt küldeményként a következő címre kell eljuttatni:

TÁMASZ Alapítvány 1163 Budapest, Kerepesi út 168. IV./1.

A pályázat beküldési határideje: **2006. szeptember 30.**

Orsós Teréz: Vízfordók